

novičke

maj - junij 2008

Formalno izobraževanje odprto za neformalni izobraževalni program UŽU - MDM * Nov program za razvoj pismenosti v družini za starše predšolskih otrok * Podpora uvajanju novih <i>Navodil o prilagajanju izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja</i> * V jeseni bo objavljen drugi razpis za podelitev priznanj ACS za razvijanje kakovosti v izobraževanju odraslih * Okrogla miza ob svetovnem dnevu medkulturnega dialoga	3-16	DOMAČE NOVIČKE
Nacionalno odprtje TVU 2008 v Mariboru	17	TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2008
Dogovori z 49. seje	18-21	O DELU STROKOVNEGA SVETA RS ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH
Sestanek Stalne skupine za kazalnike in ciljne vrednosti v Sloveniji * Evropska mreža za družinsko učenje	22-26	MEDNARODNO SODELOVANJE
Trideset let Centra za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete * Prvi študijski obisk poklicnih svetovalcev v okviru evropskega projekta <i>Academia</i> * Prva v nizu javnih konferenc Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje * Usposabljanje mentorjev študentom Univerze v Ljubljani na praktičnem usposabljanju v delovnem okolju	27-36	KOTIČEK JE VAŠ
	37	POSVETI/KONFERENCE
	38	NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so strokovno glasilo, ki na različne načine obveščajo, izobražujejo, promovirajo, svetujejo, problematizirajo in podajajo mnenja avtorjev o problematiki s področja izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja. S tem Andrigoški center Slovenije predstavlja svoje delo ter nudi možnost odziva vsem tistim, ki želijo dejavnije sodelovati pri razvoju področja.

Med našimi pglavitnimi cilji so:

- spremljati in promovirati aktualno dogajanje v izobraževanju odraslih,
- poročati o razvojnih, raziskovalnih in drugih programih in projektih,
- predstaviti novosti v upravljanju in zakonodaji s tega področja,
- poročati o politiki in strategiji vseživljenjskega učenja,
- omogočati praktikom, da z mnenji in predlogi sooblikujejo področje izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja ter se odzivajo na sprejete odločitve,
- z izkušnjami praktikov spodbujati še druge.
- seznanjati z možnostmi in viri za učenje,
- predstavljati nove strokovne knjige ter didaktična in druga gradiva,
- napovedovati in promovirati prireditve, posvete, publikacije in druge strokovne dogodke,
- predstavljati novosti iz knjižnice ACS.

Glasilo izhaja v slovenskem jeziku praviloma šestkrat letno, in sicer v februarju, aprilu, juniju, avgustu, oktobru in decembru. Izide lahko tudi kot izredna številka ali kot dvojna številka.

Glasilo v tiskani obliki brezplačno prejmejo posamezniki in ustanove, ki se poklicno ali prostovoljno ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih.

Novičke lahko preberete tudi na spletni strani: <http://www.acs.si/novicke>.

Založnik: Andrigoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana
Uredniški odbor: mag. Andrej Sotošek, dr. Angela Ivančič, Sonja Klemenčič, mag. Zvonka Pangerc Pahernik in mag. Margerita Zagmajster
Urednica: Nevenka Kocijancič (tel.: 01 5842 595, e-naslov: nevenka.kocijancic@acs.si)
Jezikovni pregled: Marjana Komprej
Oblikovanje: Lina design
Prelom in tisk: Tiskarna Pleško

ISSN 1408-6484 (slovenska izdaja – tiskane)

ISSN 1581-3770 (slovenska izdaja – online)

Naklada 2.140 izvodov

Izdajo glasila Novičke denarno omogoča Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

DOMAČE NOVICE

Formalno izobraževanje odprto za neformalni izobraževalni program UŽU – MDM

Strokovni svet za splošno izobraževanje (v nadaljevanju SSSI) je na svoji 112. seji (3. aprila 2008) potrdil enakovrednost standardov znanja v javno veljavnem programu za izobraževanje odraslih *Usposabljanje za življenjsko uspešnost – Jaz in moje delovno mesto* (v nadaljevanju UŽU – MDM) s standardi znanja v programih osnovne šole za odrasle, nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja za slovenščino, matematiko, fiziko, biologijo, kemijo in naravoslovje. S tem sta dve temeljni načeli Strategije vseživljenjskosti učenja – načelo o enakovrednem obravnavanju obeh podsistemov vseživljenjskega učenja, mladine in odraslih, in načelo o priznavanju in potrjevanju znanja, pridobljenega v neformalnem izobraževanju, prvič dobili vstopnico za umestitev in delovanje v sistemu izobraževanja za pridobitev izobrazbe.

Proces umestitve neformalnega javno veljavnega programa UŽU – MDM v sistem izobraževanja za pridobitev izobrazbe lahko strnemo v dve ključni fazi.

V prvi fazi je Andragoški center Slovenije (v nadaljevanju ACS) opravil raziskavo, pripravil izhodišča za oblikovanje novega programa UŽU – MDM v sodelovanju s sindikati in delodajalci, razvil program UŽU – MDM¹ in omogočil (ACS po strokovni, Ministrstvo za šolstvo in šport pa po finančni plati) njegovo izpeljavo v sedmih podjetjih v letu 2007, sprožil postopek ugotavljanja in potrjevanja enakovrednosti standardov UŽU – MDM v SSSI in oblikoval *Smernice strategije za razvoj pismenosti zaposlenih (v nadaljevanju Smernice)*².

V drugi fazi je bilo (in bo tudi v prihodnje) težišče dejavnosti ACS na uveljavljanju sistemske novosti in na sprejetju *Smernic* na Ekonomsko-socialnem svetu oziroma v Vladi ter na udejanjanju *Smernic* v politiki, raziskovanju in praksi.

Raziskava

Aplikativna raziskava³ *Delovno mesto kot dejavnik razvoja temeljnih spretnosti*⁴ je opozorila na pristope pri upravljanju novega delovnega mesta, ki zajemajo tako tehnične, 'trde' elemente kot socialne, 'mehke' elemente razvoja človeških virov. Novo delovno

1 Sprejel ga je Strokovni svet za izobraževanje odraslih julija 2005.

2 *Smernice* so decembra 2007 izšle v knjižni obliki ob finančni podpori Ministrstva za šolstvo in šport in Evropskega socialnega sklada (dostopne na: http://arhiv.acs.si/publikacije/Smernice_strategije_razvoja_temeljnih_spretnosti_zaposlenih.pdf).

3 Raziskavo sta financirala Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport.

4 Angela Ivančič: Pismenost na delovnem mestu. V: Andragoška spoznanja, 10 : 3 (2004) 6-18.

mesto zahteva prenos znanja, informacij in odgovornosti navzdol, na nižje kategorije zaposlenih. Slednji vedno bolj prevzemajo odgovornost za smiselne in celovite naloge, jih razumejo, jih poskušajo izboljšati ter prevzeti tudi vlogo vmesnika med tehničnimi informacijami in visoko izpopolnjeno tehnologijo. Delavcev za opravljanje enostavnih del, ki delajo po navodilih, delodajalci ne potrebujejo več. Delavci morajo razumeti delo, ki ga opravljajo, in orodje, ki ga uporabljajo. Biti morajo sposobni probleme analizirati in jih tudi sporočati naprej. V tem kontekstu je obvladovanje in razvoj temeljnih spretnosti v interesu delavcev in delodajalcev.

Raziskava je predlagala dvojje – treba je:

- razvijati ustrezne izobraževalne ponudbe za izobrazbeno prikrajšane skupine zaposlenih,
- sprejeti in uresničevati strategije za zviševanje ravni temeljnih zmožnosti zaposlenih.

Priprava in sprejem izobraževalnega programa UŽU – MDM

Program UŽU – MDM⁵ je pripravil ACS. Avtorji so se posvetovali s predstavniki Zveze sindikatov Slovenije in njenega panožnega sindikata tekstilne in usnjarske industrije, Gospodarske zbornice Slovenije in njenega panožnega sindikata za tekstilno in usnjarsko industrijo ter z vodstvom in s sindikalnimi predstavniki v Elkorju. Kot avtorji programa so sodelovali strokovnjaki iz izobraževalne službe Gospodarske zbornice Slovenije in vodja kadrovske službe v Elkorju.

Rezultat sodelovanja s predstavniki delodajalcev in sindikatov je poseben položaj programa UŽU – MDM v omrežju drugih programov UŽU⁶:

- program MDM je bistveno daljši, izvaja se 300 ur (drugi od 50 do 120 ur);
- v program MDM je vključen tuj jezik (v drugih programih UŽU ga ni);
- za uspešno dokončanje programa MDM je določeno doseganje standardov na dveh ravneh (v drugih programih UŽU so pogoji naslednji: dejavno sodelovanje pri načrtovanju in izpeljavi programa, napredovanje po individualnem izobraževalnem načrtu in 80-odstotna udeležba pri organiziranem izobraževanju);
- standardi so oblikovani tako, da omogočajo ugotavljanje in potrjevanje enakovrednosti s standardi v *Programu osnovne šole za odrasle* (za slovenščino, matematiko, fiziko, kemijo, biologijo, naravoslovje in tehniko ter tehnologijo) in s standardi v katalogu ključnih kompetenc za nižje in srednje poklicno izobraževanje (za sporazumevanje v slovenskem jeziku, matematiko in naravoslovje).

⁵ Sprejel SSIO na 37. seji 31. julija 2005 in 38. seji dne 4. oktobra 2005. Izobraževalni program je sprejel minister za šolstvo in šport (Pravilnik o izobraževalnem programu Usposabljanje za življenjsko uspešnost – jaz in moje delovno mesto, Ur.l. 108/2005).

⁶ Drugi javnoveljavni UŽU programi: Most do izobrazbe (ciljna skupina: mladi brezposelni), Beremo in pišemo skupaj (ciljna skupina: starši otrok v prvi triadi osnovne šole), Izzivi podeželja (ciljna skupina: prebivalci podeželja) in Moj korak (ciljna skupina: odrasli s posebnimi potrebami).

Predstavitev programa UŽU – MDM

Program UŽU – MDM (dostopen na <http://pismenost.acs.si/projekti/uzu-mdm/>) pokriva družbene, podjetniške in osebne potrebe po izobraževanju in povečuje dostop do izobraževanja za prikrajšane skupine zaposlenih. **Namenjen** je zaposlenim, ki imajo praviloma največ deset let šolanja, delajo na enostavnih do srednje zahtevnih in zahtevnih delih. **Cilji** v programu UŽU – MDM so določeni za osem področij: sporazumevanje v slovenskem (1) in tujem jeziku (2), računanje (3), človek, okolje, znanost in tehnologija (4), informacijsko-komunikacijska tehnologija – IKT (5), socialne spretnosti (6), aktivno državljanstvo (7) in učiti se učiti (8).

V letu 2006/2007 je ACS usposobil 42 učiteljev v 21 organizacijah, ki so izpeljali program za sedem skupin v naslednjih podjetjih: Acroni Jesenice, Moravske Toplice – 2 skupini, Zaporj Dob, Dom upokojencev Velenje, Etiketa Žiri in Ptujaska tiskarna. Dejansko je bilo načrtovanih 29 skupin, zaradi nerešenih problemov pri financiranju izpeljav s sredstvi Evropskih socialnih skladov (v nadaljevanju ESS) je bila realizacija načrtovanih izpeljav samo 24-odstotna.

Ugotavljanje in potrditev enakovrednosti standardov v programu UŽU – MDM

Že v letu 2006 je ACS dal Strokovnemu svetu za splošno izobraževanje predlog, naj obravnava in potrdi enakovrednost standardov v programu UŽU – MDM z ustreznimi standardi v programih osnovne šole za odrasle, nižjega poklicnega izobraževanja in srednjega poklicnega izobraževanja. ACS je svoj predlog utemeljil v petih točkah:

- s pomenom in utemeljenostjo izobraževalnega programa UŽU – MDM za nacionalno raven, podjetja in zaposlene;
- z umestitvijo programa UŽU – MDM v druge dele sistema izobraževanja in usposabljanja (odpiranje sistema formalnega izobraževanja za pridobitev izobrazbe, preverjanje in ocenjevanje, usposobljenost učiteljev);
- z večplastnim pomenom in učinki priznavanja enakovrednosti (povečanje dostopa do izobraževanja za zviševanje izobrazbene ravni zaposlenih, povezovanje formalnega in neformalnega izobraževanja, razvijanje temeljnih zmožnosti izobrazbeno prikrajšanih skupin zaposlenih, odpravljanje belih lis v izobraževalni ponudbi);
- s primerjavo standardov programa UŽU – MDM z minimalnimi in s temeljnimi standardi v programih osnovne šole za odrasle (slovenščina, matematika, biologija, kemija, fizika, naravoslovje, tehnika in tehnologija), s ključnimi kompetencami v katalogih znanja v programih nižjega poklicnega izobraževanja in srednjega poklicnega izobraževanja (sporazumevanje v slovenskem jeziku, matematika in naravoslovje);
- s pričakovanimi učinki priznavanja enakovrednosti standardov, to pa so:
- povečevanje dostopa do izobraževanja za zviševanje izobrazbene ravni skupinam zaposlenih, ki zaradi svoje slabše izobrazbe in usposobljenosti praviloma sploh

niso vključeni v izobraževanje, če pa so, to izobraževanje ne razvija njihove splošne izobraženosti, ampak je usmerjeno predvsem v programe usposabljanja za konkretno delo,

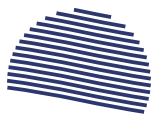
- povsem nov pristop povezovanja formalnega in neformalnega izobraževanja, ki ga kot prednostnega postavljajo dokumenti EU, sintetizirani v gradivu Izobraževanje in usposabljanje 2010 (EU 2003),
- standardi UŽU - MDM pokrivajo splošnoizobraževalne predmete, ki so umeščeni med ključne zmožnosti, ki naj bi jih mladi pridobili do konca obveznega šolanja, izobraževalno prikrašane skupine odraslih pa v sistemu izobraževanja odraslih (Evropski svet in komisija, 2006),
- v neformalnih izobraževalnih programih in programih usposabljanja za zaposlene (pa tudi brezposelne) ta področja praviloma niso pokrita,
- predlagani standardi so prenosljivi v svetu dela in tako povečujejo mobilnost zaposlenih na trgu dela; slednje, skupaj z odpiranjem dostopa do izobraževanja v programih za pridobitev poklicne izobrazbe, povečuje tudi motivacijo te skupine zaposlenih za vseživljenjsko učenje.

Posebej smo opozorili na vlogo programa UŽU - MDM pri osveščanju delodajalcev in povečevanju njihove družbene odgovornosti.

Postopek ugotavljanja in potrditve enakovrednosti je trajal od leta 2006 do aprila 2008. Na podlagi obsežne dokumentacije o usklajevanju (v dokumentaciji ACS in Zavoda RS za šolstvo), so predmetne komisije posredovale SSSI mnenja, da so standardi, ki so bili predmet primerjave, zdaj enakovredni. SSSI je potrdil enakovrednost in priporočil, da se program UŽU - MDM dopolni še z družboslovjem.

Zdaj je pred nami naloga, da uveljavimo sistemsko novost - to je priznavanje enakovrednosti standardov v praksi za udeležence, ki bodo uspešno končali program UŽU - MDM. V imenu sodelavcev ACS se zahvaljujemo svetovalkam in svetovalcem Zavoda RS za šolstvo *Nadi Marčič, mag. Cvetki Rojko, Alici Prinčič Roehler* (matematika), *Mojci Poznanovič* (slovenščina), *mag. Minki Vičar, mag. Andreji Bačnik, mag. Marizi Skvarč* (naravoslovje, kemija, biologija), *dr. Ivu Verovniku* (fizika) in *Milanu Fakinu* (tehnika in tehnologija) ter *dr. Amaliji Žakelj* in *dr. Nataliji Komljanec* za sodelovanje. Prav tako se zahvaljujemo nekdanjemu predsedniku SSSI za njegovo podporo v celotnem procesu in tajnici SSSI, gospe *Meti Vedenik Kolenc*, za pomoč pri pripravi gradiv za odločanje v komisijah in strokovnem svetu.

Olga Drofenik (olga.drofenik@quest.arnes.si), zunanja sodelavka ACS
in mag. Estera Možina (ester.mozina@acs.si), ACS

Nov program za razvoj pismenosti v družini za starše predšolskih otrok¹

Andragoški center Slovenije je letos pripravil nov program za razvoj pismenosti v družini *Branje za znanje in branje za zabavo* (v nadaljevanju BZZ²) in z njim zaokrožil delo na razvoju programov za razvoj družinske pismenosti za odrasle. BZZ je program usposabljanja staršev predšolskih otrok, ki so motivirani za razvijanje porajajoče se pismenosti pri svojih otrocih. Pri snovanju programa nas je vodila želja, da bi pripravili izobraževalni program, v katerem bi sodelovali starši in njihovi otroci, predvsem iz tistih družin, v katerih starši niso imeli ustreznih spodbud za razvoj lastne pismenosti.

Znano je, da spodbujanje razvoja zgodnje pismenosti ugodno vpliva na otrokov nadaljnji razvoj in šolski uspeh. Družina lahko močno vpliva na razvoj otrokove pismenosti z bogatim medsebojnim sodelovanjem, urejanjem fizičnega okolja tako, da vsebuje bogat pisni material (slikanice, plakati ...) in ustrezno čustveno klimo, v kateri je čutili naklonjenost do branja in pisanja. Med seboj neodvisne raziskave o značilnostih dobrih mladih bralcev v različnih državah, ki so se naučili brati pred vstopom v šolo, so pokazale določene skupne zakonitosti (cit. po Grginič 2006, povzeto v Javrh 2008³), ki kažejo, kaj pripomore k temu, da otroci postanejo dobri bralci: vsi so imeli veliko stikov s pisano ali tiskano besedo, vsi so pogosto slišali kompleksno rabo jezika (pisano in govorjeno), zgodaj so se naučili, da obstaja povezava med zapisanimi in izgovorjenimi besedami, zelo pogosto so videli starejše pri branju različne literature (revije, leposlovje, časopisi), odrasli so jim veliko brali, njihovi starši so si izposojali knjige zase in za otroke, pogosto so obiskovali knjižnico skupaj z otrokom, doma je bilo na voljo veliko knjig in tiskanega materiala, branje in pisanje sta bila v družini vrednotena kot pomembni dejavnosti.

Program BZZ je namenjen staršem in starim staršem (če so motivirani za vključevanje), ki iz različnih razlogov niso imeli dobrih možnosti za razvoj lastne pismenosti, pa tudi tistim, ki so motivirani za razvoj porajajoče se pismenosti svojih otrok, vendar so premalo vešč, da bi bili pri tem uspešni. Program je namenjen odraslim, vendar dejavno vključuje tudi otroke in je za udeležence brezplačen.

¹ Program sta pripravili dr. Ljilija Knaflič in mag. Nataša Bucik, modifikacijo programa po opravljenem pilotnem usposabljanju in pilotnem izvajanju pa sta pripravili mag. Nataša Bucik in Ana Ileršič. Pri oblikovanju vsebin programa so sodelovale zunanje sodelavke, strokovnjakinje za posamezna področja: Irena Matko Lukan, mag. Anja Štefan, Ida Mlakar, Jelena Sitar, dr. Sabina Jelenc Kraševac in Martina Peštaj.

² Program BZZ je nastal skladno z Akcijskim načrtom 2006, predlogom Nacionalne strategije za razvoj pismenosti. Razvoj programa sta financirala Evropski socialni sklad in Ministrstvo za šolstvo in šport.

³ Petra Javrh: Poročilo o spremljanju pilotnih izpeljav BZZ, Andragoški center Slovenije, 2008.

V *Posebnem delu* programa je navedeno, da se vanj vključujejo starši predšolskih otrok, ne glede na to ali otrok obiskuje vrtec ali ne. Izvajanje vodita dve vzgojiteljici in knjižničarka iz območne splošne ali šolske knjižnice. Delo poteka timsko, svetovalec koordinator ima vlogo vodje tima. Poleg vzgojiteljic lahko program izvajajo drugi strokovni delavci vrtca ali šole, če so uspešno zaključili program usposabljanja.⁴ V eno skupino naj bi bilo vključenih 8–12 staršev in njihovih otrok. Predvideno je, da so starši del usposabljanja na predavanju in delavnici, otroci pa ta del preživijo z eno od sodelavk tima (se igrajo, ustvarjajo, berejo). Obisk knjižnice, zaključna prireditev, obisk kulturne ustanove in ustvarjalna delavnica so namenjeni staršem in otrokom, da jih preživijo skupaj.

Program obsega predvidoma 20 do 24 ur, izpeljuje se v okviru, ki traja dve pedagoški uri vsakih štirinajst dni. Potek dveh srečanj je predviden v knjižnici. Program naj bi izvajali vrtci po vsej Sloveniji, vedno pa naj bi bil vključen tudi obisk splošne knjižnice. V programu je posebej navedeno, da se lahko vrtec poveže tudi s šolsko knjižnico oziroma bibliobusom, če v bližnjem okolju ni splošne knjižnice. V tem primeru je potrebno zagotoviti dostop za družine s predšolskimi otroki.

V *Kurikulumu za vrtce* (1999) je sodelovanje s starši definirano kot dopolnjevanje družinske in institucionalne vzgoje, medtem kot družinski projekti niso omenjeni. Z organiziranjem projektov pa – glede na tuje izkušnje – vrtec lahko z osveščanjem, izobraževanjem in usposabljanjem skozi tako obliko dela bistveno poveča udeležbo staršev pri razvoju pismenosti v domačem okolju (prim. Vukelich in Christie 2004, Grginič 2006, v Javrh 2008).

Temeljni cilj programa BZZ je omogočati postopen razvoj družinske pismenosti in posledično izboljšanje pismenosti pri vseh družinskih članih. Program zajema razvoj pismenosti od prvih korakov, do bolj načrtnega usvajanja posameznih faz porajajoče pismenosti. V programu so opredeljeni naslednji cilji: starši pridobijo temeljna znanja in spretnosti za razvoj družinske pismenosti, s čimer razvijajo lastno pismenost; pridobijo temeljno znanje in spretnosti za spodbujanje otrokove porajajoče se pismenosti; spoznajo primerne oblike spodbujanja porajajoče se pismenosti; spoznajo dejavno vlogo pri tem; spoznajo različne oblike dejavnega preživljanja prostega časa z otrokom, ki so ugodne za otrokovo porajajočo se pismenost; spoznajo, da je branje knjig užitek in zabava, in to vedenje prenesejo na svoje otroke; spoznajo, da je branje vir znanja in vrednota, in tudi to vedenje prenesejo na svoje otroke; bolje spoznajo splošno knjižnico in primerno otroško literaturo.

⁴ Program se imenuje Program usposabljanja strokovnih delavcev v programu družinske pismenosti za starše predšolskih otrok *Branje za znanje in branje za zabavo* (v besedilu program usposabljanja). Program usposabljanja obsega 24 pedagoških ur, ki so namenjene organiziranemu in neposrednemu delu v skupini. Program usposabljanja je namenjen strokovnim delavcem, ki so že ustrezno usposobljeni za delo s predšolskimi otroki in njihovimi starši, ter strokovnim delavcem v knjižnicah, ki so že usposobljeni za delo z otroki in mladino. Kandidati, ki naj bi postali izvajalci programa, morajo biti strokovnjaki in dobri poznavalci predmetnega področja, ki ga izvajajo, imeti osebne izkušnje na obravnavanem področju ter z referencami dokazati ustrezno andragoško usposobljenost. Kdor uspešno zaključi usposabljanje, je pridobil posebno znanje, ki je zahtevano in opredeljeno s programom, in pridobi potrdilo ACS.

Vsebinsko program BZZ opredeljuje, da naj bi starši v programu spoznali pomen družinske pismenosti, kako brati z otrokom, kakšna je kakovostna otroška literatura (in drugi mediji), spoznali naj bi didaktične igre za spodbujanje bralnih spretnosti. Skupaj z otroki naj bi obiskali knjižnico, spoznali pa naj bi tudi različne dejavnosti, ki omogočajo spodbujanje otrokove porajajoče se pismenosti in motivacije za branje. Vsebinski sklopi programa, ki so hkrati tudi delovna poimenovanja posameznih srečanj, so: *Pomen družinske pismenosti, Kako beremo otrokom, Otroške knjige, Knjiga in drugi mediji, Pisave okrog nas – osveščanje o pomenu pismenosti, Didaktične igre za bralne spretnosti, Skupen obisk knjižnic, Pismenost ob domači mizi – spodbujanje v domačem okolju, Skupen obisk knjižnic, Skupna delavnica izdelovanja lutk ob izbrani knjigi, Skupen obisk kulturne ustanove v domačem kraj, Zaključna prireditev* (skupna dramatizacija izbrane knjige z izdelanimi lutkami).

Izvajalci programa imajo na voljo za delo s starši in z otroki tudi *Priročnik BZZ*⁵, ki vsebuje osnove teorije ter poglobljene strokovne razlage posameznih tem. V štirinajstih vsebinskih sklopih različni strokovnjaki prikažejo najpomembnejša teoretična in strokovna spoznanja na različnih področjih (motivacija za branje v domačem okolju, kako brati z otrokom, pripovedovanje, družinski obisk knjižnice, raznovrstnost otroške literature, kaj naj beremo z otroki, pomen ilustracije, otroci in mediji, ustvarjanje ob knjigi – igra z lutkami, didaktične igre za spodbujanje porajajoče se pismenosti ...). Med aktualnimi temami priročnik vsebuje tudi vsebine, kako otroka uvajati v svet računalništva in interneta, kriterije kakovostnih oddaj za otroke in razlago, kako otroci gledajo televizijo ter druge. V priročniku so posebej predstavljeni avtorji prispevkov, kar uporabnikom omogoča vpogled v njihove reference in izkušnje. Posebej je naveden obsežen nabor literature, ki jo bodoči izvajalci lahko uporabijo za poglobljene študijske namene.

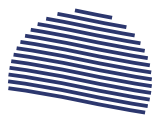
Program BZZ je bil pilotno izpeljan v začetku letošnjega leta v treh vrtcih, ki so se z zanimanjem odzvali na naše povabilo, da bi program izpeljali za starše otrok v njihovem varstvu, in sicer so to VVZ Ciciban in VVZ Andersen iz Ljubljane ter VVZ Antona Medveda iz Kamnika. Pri izpeljavi so sodelovali strokovni delavci iz knjižnic Bežigrad in Šiška ter iz knjižnice Kamnik. Izvajalci programa so se usposabljali na Andragoškem centru Slovenije. Pilotne izpeljave programov smo spremljali in pripravili posebno poročilo o spremljanju pilotnih izpeljav (Javrh 2008), ki smo ga predstavili na skupnem zaključnem srečanju aprila na Andragoškem centru, ter v skladu z ugotovitvami in prvimi izkušnjami iz pilotnih izpeljav program BZZ tudi dopolnili. Na osnovi ugotovitev iz spremljanja pilotnih izpeljav smo nekoliko prilagodili organizacijo in trajanje programa BZZ, načine ter poti motivacije in vključevanja staršev v program, predvsem tistih staršev, ki ne iščejo izobraževalnih priložnosti za lastno učenje. Temu primerno smo dopolnili tudi program usposabljanja strokovnih delavcev za izvajanje programa BZZ.

Program družinske pismenosti za starše predšolskih otrok je novost v našem prostoru. Ustvarjalci programa in sodelavci v projektu ocenjujemo, da je potreben številnim

⁵ Priročnik BZZ je tik pred izidom.

staršem in je treba skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport ter lokalnimi skupnostmi zagotoviti denarne vire za njegovo izvajanje, s tem pa odpirati priložnosti za učenje izobrazbeno prikrajšanim družinam. Pridružujemo se misli avtorice novejše izvirne domače monografije *Družinska pismenost Marije Grginič*: »Menimo, da ima družinska pismenost tako pomembno vlogo v otrokovem razvoju pismenosti – po ugotovitvah številnih raziskav ima značilen vpliv na razvoj jezikovne zmožnosti, še posebej na učenje branja – da je nikakor ne moremo prepustiti naključju, uspešen program razvijanja porajajoče se pismenosti pa bi moral imeti širši, nacionalni pomen tudi pri nas.« (Grginič 2006, povzeto v Javrh).

Mag. Estera Možina (ester.mozina@acs.si), ACS

Podpora uvajanju novih *Navodil o prilagajanju izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja*

Obsežna prenova na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja prinaša novosti tudi na področju izobraževanja odraslih. Letošnje leto so v veljavo stopila *Navodila o prilagajanju izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja*¹ (v nadaljevanju *Navodila*), ki urejajo prilagoditve izobraževanja in prinašajo številne novosti v izrednem poklicnem in strokovnem izobraževanju.

Med najpomembnejšimi novostmi, ki jih uvajajo *Navodila*, je razlikovanje v postopkih načrtovanja in izvajanja prilagoditev, kadar se izvajalec odloči za **individualni** ali **skupinski organizacijski model**. Pri individualnih organizacijskih modelih, ki omogočajo posamezniku, da se izobražuje sam, izvajalec pa mu nudi učno pomoč in možnost preverjanja znanja, je večji poudarek na sprotnem spremljanju in pomoči posamezniku, ki se uči pretežno sam. Pri skupinskih organizacijskih modelih, ki temeljijo na oblikovanju učne skupine s predvidenim okvirnim skupnim načinom poteka in trajanja izobraževanja pa izvajalec pripravlja izvedbeni načrt izobraževanja za skupino, v katerem upošteva, za kakšno skupino gre, kakšne so potrebe posameznikov v njej in kakšni so ti posamezniki. Tudi priprava osebnega izobraževalnega načrta dobiva širšo vlogo – v izrednem izobraževanju se za vsakega vpisanega udeleženca ob začetku izobraževanja pripravi osebni izobraževalni načrt, s katerim načrtujemo in nato spremljamo posameznikovo napredovanje.

Še ena pomembna novost je ta, da izvajalec izrednega izobraževanja pred razpisom načrtuje predvidene prilagoditve na podlagi pričakovanja, kakšni udeleženci se bodo vpisali v program, po vpisu pa na podlagi analize uvodnih pogovorov vpisanih odraslih

¹ Uradni list 8/2008, z dne 25. 1. 2008

določi končne prilagoditve (potrdi načrtovane prilagoditve ali pa jih zaradi značilnosti posameznikov spremeni). Opravljeni uvodni pogovori tako predstavljajo izhodišče za določitev teh prilagoditev.

Navodila določajo tudi spremljanje in spreminjanje izvedbenega načrta in osebnih izobraževalnih načrtov med šolskim letom². Vsak izvajalec mora določiti vsaj enega strokovnega delavca, ki bo spremljal uresničevanje sprejetega izvedbenega načrta za učno skupino in osebnih izobraževalnih načrtov, vsaj enkrat na leto bo opravil razgovore z učitelji in pridobil mnenje udeležencev izobraževanja. V kolikor se pokaže, da imajo udeleženci težave pri uresničevanju načrta, strokovni delavec pripravi ustrezne spremembe izvedbenega načrta oziroma osebnih izobraževalnih načrtov z ustreznimi andragošskimi ukrepi.

Zato je Andragoški center Slovenije, v podporo uvajanja novih *Navodil*, razvil štiri module usposabljanja, s katerimi želimo izvajalcem izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja pomagati pri uvajanju novosti in sprememb v izrednem izobraževanju:

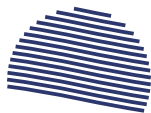
- *Uvodni modul Načrtovanje, organizacija in spremljanje izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja* je pregleden modul in obravnava vse prilagoditve v izrednem izobraževanju. Namenjen je tistim, ki bodo sodelovali ali odločali v procesih načrtovanja in izvajanja izrednega izobraževanja.
- *Modul Priznavanje predhodno pridobljenega znanja v izrednem izobraževanju* opredeljuje koncept, proces ter načela vrednotenja in priznavanja predhodno pridobljenih znanj, spretnosti in kompetenc posameznika. Priznavanje znanja in spretnosti predstavlja prvo fazo izpeljave prilagoditev izobraževanja.
- *V modulu Osebni izobraževalni načrt v izrednem izobraževanju* so predstavljeni postopki oblikovanja in spremljanja osebnih izobraževalnih načrtov. Vsebine obravnavajo pojem osebnega izobraževalnega načrta in njegovo vlogo v izrednem izobraževanju ter umestitev le-tega v strokovno delo šole in naloge vseh zaposlenih v izobraževalni organizaciji. Vsebine zajemajo tako vlogo in oblikovanje osebnega izobraževalnega načrta v skupinskih organizacijskih modelih kot v individualnih organizacijskih modelih.
- *Modul Izvedbeni načrt za učno skupino v izrednem izobraževanju* predstavi normativne podlage in celoten postopek načrtovanja predvidenih prilagoditev za učno skupino, postopek določanja prilagoditev (uvodni pogovor, analiza učne skupine) in način spremljanja ustreznosti prilagoditev v učni skupini.

Do konca leta bomo osem pilotnih izpeljav modulov izpeljali z izbranimi izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja ter jih zaprosili za presojo, ali so vsebinsko, metodično in organizacijsko primerni. Na osnovi njihovih povratnih informacij jih bomo, če bo potrebno, izboljšali, preden bi jih začeli izvajati v večjem obsegu. Vse štiri module bomo tako izvedli za skupino srednjih šol, ki izvaja izredno poklicno in

² 14. in 18. člen

strokovno izobraževanje in za skupino ljudskih univerz. Z izvajanjem enega izmed modulov smo že pričeli, po načrtu pa bomo kar obsežen del usposabljanja izpeljali že pred počitnicami.

Neda Dorđević (neda.dordevic@acs.si), ACS

V jeseni bo objavljen drugi razpis za podelitev priznanj ACS za razvijanje kakovosti v izobraževanju odraslih

V prejšnji številki Novičk smo napovedali, da vas bomo v tokratni podrobneje seznanili s pripravami na nov razpis za podelitev *Priznanj ACS za izjemno prizadevanje pri razvijanju kakovosti v izobraževanju odraslih*, ki bo objavljen v letu 2008. Želeli bi spomniti in hkrati spodbuditi vse izobraževalne in druge organizacije ter posameznice in posameznike, ki pri svojem delu veliko vlagate v razvijanje kakovosti, da že sedaj začnete razmišljati o tem, da se v jeseni prijavite na razpis in si tako zagotovite možnost tudi za zunanjo potrditev o svojem izjemno dobrem delu, s katerim ste lahko zgled tudi drugim.

Andragoški center Slovenije priznanja za izjemno prizadevanje pri razvijanju kakovosti v izobraževanju odraslih podeljuje od leta 2006. Priznanja so namenjena izobraževalnim organizacijam za izobraževanje odraslih in posameznikom/posameznicam, in sicer za izjemne dosežke pri načrtni skrbi za razvijanje kakovosti izobraževanja odraslih. Priznanje prejmejo tisti, ki dokažejo, da dosegajo kriterije po *Pravilniku o podeljevanju priznanj Andragoškega centra Slovenije za izjemno prizadevanje pri razvijanju kakovosti v izobraževanju odraslih*. Razpis za pridobitev priznanj se na podlagi sklepa Odbora za podeljevanje priznanj ACS za izjemno prizadevanje pri razvijanju kakovosti (v nadaljevanju Odbor) objavi vsaki dve leti.

Prvi dobitniki so priznanja za prizadevanje pri razvijanju kakovosti v izobraževanju odraslih prejeli 6. marca 2007 na slovesni podelitvi priznanj v hotelu Mons v Ljubljani. Odbor, ki po merilih za izbiro izmed predlogov izbere dobitnike priznanj ACS za razvijanje kakovosti, je 15. decembra 2006 odločil, da bo podelil skupno pet priznanj – dve priznanji organizacijam in tri posameznikom. Priznanja ACS za izjemno prizadevanje pri razvijanju kakovosti sta prejeli izobraževalni organizaciji DOBA Maribor in Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj, med posamezniki/posameznicami pa *Jasna Kržin Stepišnik* iz Biotehniškega izobraževalnega centra Ljubljana – Središče za izobraževanje odraslih, *Ida Srebotnik* iz Šolskega centra za pošto, ekonomijo in telekomunikacije v Ljubljani ter

mag. Nada Žagar iz Zavoda za izobraževanje in kulturo Črnomelj. Izbira prvih dobitnikov priznanj se je izkazala kot prava. Nekateri dobitniki so kmalu po prejemu priznanj naredili nove korake pri svojem osebnem profesionalnem razvoju (na primer prevzemanje odgovornejših delovnih mest, nadaljnja vlaganja v znanje s pridobitvijo specializacije itd.), drugi v svojih izobraževalnih organizacijah posvečajo še večjo pozornost kontinuiranemu vlaganju v kakovost, vsi skupaj pa predstavljajo izjemen zgled za vse druge posameznike in organizacije, ki se ukvarjate z izobraževanjem odraslih.

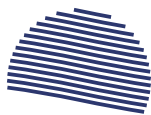
V letošnjem letu se pričinja nov cikel razpisnega postopka za podelitev priznanj. Razpis bo predvidoma odprt od 16. oktobra do 30. novembra 2008, dobitniki priznanj ACS za razvijanje kakovosti pa bodo znani v začetku leta 2009. Javno podelitev priznanj načrtujemo v marcu 2009.

Odbor (člane Odbora imenuje Svet Andragoškega centra Slovenije za dobo šestih let) je v letošnjem letu že intenzivno pričel z delom. 23. aprila 2008 je na Andragoškem centru Slovenije potekala 3. seja, na kateri je Odbor obravnaval in potrdil Poročilo o poteku prve podelitve priznanj ACS za razvijanje kakovosti, ki je bila izpeljana v letu 2007. Glavnino dela Odbora na seji pa je predstavljala obravnava predlogov sprememb in dopolnitev *Pravilnika o podeljevanju priznanj ACS za izjemno prizadevanje pri razvijanju kakovosti v izobraževanju odraslih in Podrobnejših meril za podeljevanje priznanj ACS za izjemno prizadevanje pri razvijanju kakovosti v izobraževanju odraslih*. Andragoški center Slovenije je namreč na podlagi izkušenj in analize poteka prvega razpisnega postopka pripravil predlog nekaterih sprememb in dopolnitev obeh besedil. Odbor je sprejel sklep, da sprejeta predloga obeh dokumentov v potrditev predlaga Svetu ACS. Po tej potrditvi obeh dokumentov sledi še sprejem sklepa o objavi razpisa priznanj ACS za razvijanje kakovosti, nato pa objava razpisa, ki bo predvidoma odprt v oktobru in novembru 2008.

Zato že sedaj vabimo organizacije in posameznike, ki delujete na področju izobraževanja odraslih, da se jeseni prijavite na razpis. Vabimo tudi druge – predstavnike javnih zavodov, financerjev, priznane strokovnjake s področja izobraževanja in druge – da razmislite, kdo od posameznikov ali organizacij v vašem okolju se vam pri vlaganju v kakovost zdi tako izjemen, da si po vašem mnenju zasluži nominacijo za dobitnika priznanja. Temeljne informacije o podeljevanju priznanj za prizadevanje pri razvijanju kakovosti v izobraževanju odraslih najdete na spletni strani <http://poki.acs.si/priznanja/>, sicer pa vas bomo o poteku projekta obveščali tudi v prihodnjih številkah *Novičk*.

Nadaljujemo torej s spodbujanjem vlaganja v razvoj kakovosti z željo, da bi kontinuirana skrb in delo za razvoj in izboljšanje naše lastne kakovosti vedno bolj postajala del kulture vsake organizacije, ki se ukvarja z izobraževanjem odraslih.

Jasmina Orešnik (jasmina.oresnik@acs.si), ACS

Okrogla miza ob svetovnem dnevu medkulturnega dialoga

Andragoški center Slovenije (v nadaljevanju ACS) je v sodelovanju s Centrom Evropa, Uradom vlade za komuniciranje in predstavnštvom Evropske komisije v Sloveniji ob svetovnem dnevu medkulturnega dialoga 21. maja letos v Centru Evropa organiziral okroglo mizo *Izobraževanje migrantov v evropski družbi znanja*

Okroglo mizo sem povezovala avtorica tega članka, ki sem na začetku povedala tudi nekaj uvodnih misli. Omenila sem demografske spremembe, ki v Evropski uniji pomenijo povečevanje števila starejših ljudi, medtem ko število aktivnega prebivalstva upada. Prebivalcem Evropske unije se namreč rojeva vedno manj otrok: povprečje za EU-25 je zgolj 1,5 otroka na žensko, za stabilizacijo prebivalstva brez migracij pa bi po mnenju Evropske komisije potrebovali v povprečju 2,1 rojstvo na žensko. Pred nami je torej težko rešljiv demografski problem, ki pa ga lahko delno omilimo z migracijami. Tudi v Strategiji razvoja Slovenije iz leta 2005 je zapisano, da potrebujemo pozitiven neto migracijski tok. Po mnenju Evropske komisije pa bo učinek migracij na staranje prebivalstva odvisen od tega, kako dobro se bodo priseljenci integrirali v formalno ekonomijo. Zato sem dala besedo najprej *Metki Barbo Škerbinc*, vodji Službe za zaposlovanje tujcev iz Zavoda za zaposlovanje, da nam je predstavila *problematiko zaposlovanja tujcev v Sloveniji*. Povedala je, da se tujci v Sloveniji lahko zaposlujejo le, če imajo veljavno delovno dovoljenje. Kadar povpraševanja po delavcih ni mogoče zapolniti z domačo delovno silo, zaposlujejo tujce. Takšni poklici so na primer v gradbeništvu in prevozništvu, predelovalni industriji, kjer v Sloveniji že nekaj let primanjkuje delovne sile. Med tujci prevladujejo tisti brez poklicne izobrazbe ali s poklicno izobrazbo. Največ, kar 75 %, jih prihaja iz Bosne in Hercegovine, nekoliko manj iz drugih republik bivše Jugoslavije, Bolgarije, Slovaške, Romunije.

Dr. Suzana Čurin Radovič, vodja Sektorja za kulturne pravice manjšin in razvoj kulturne raznolikosti na Ministrstvu za kulturo, je predstavila *model varovanja kulturnih pravic pripadnikov etničnih manjšin*, ki so ga oblikovali na omenjenem ministrstvu. Na žalost pa se na Ministrstvu za kulturo srečujejo s pomanjkanjem denarja za društva etničnih skupnosti, saj imajo kar šestkrat več prijav, kot imajo sredstev. Značilno za društva pa je, da z majhnimi sredstvi naredijo veliko. Dodaten problem predstavlja tudi dejstvo, da je na Sektorju za kulturne pravice manjšin in razvoj kul-

turne raznolikosti premalo zaposlenih. *Darja Pokrivač* iz Oddelka za integracijo beguncev in tujcev Ministrstva za notranje zadeve je predstavila 82. člen Zakona o tujcih iz leta 2006, ki določa pomoč pri integraciji tujcev. Med drugim je zapisano, naj Slovenija organizira tečaje slovenskega jezika za tujce, naj seznanja tujce s slovensko zgodovino in kulturo ter z ustavno ureditvijo, organizira tečaje in druge oblike za nadaljnje izobraževanje in poklicno usposabljanje tujcev. Da bi lažje implementirali omenjeni člen Zakona o tujcih, je Ministrstvo za notranje zadeve pripravilo predlog Uredbe o integraciji, ki so ga prav tako predstavili na okrogli mizi. Ta predlog pomeni sistemsko ureditev integracije. *Darja Pokrivač* je predstavila tudi Sklad za vključevanje državljanov tretjih držav, ki ga financirata Evropska komisija in MNZ in za katerega je za leto 2008 namenjenih 690.000 evrov sredstev. Ciljna skupina omejenega sklada so priseljenci.

Tudi učitelji se v razredu srečujejo s kulturnimi razlikami, zato morajo biti pripravljeni na delo s priseljenci. V Sloveniji tovrstna usposabljanja izvaja Zavod Republike Slovenije za šolstvo, zato je bila na okroglo mizo povabljen tudi *mag. Marta Novak*, da je predstavila *vzgojno-izobraževalno delo z učenci priseljenci v osnovnih šolah*. Predstavila je predlog *Strategije vključevanja migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja*, katere cilj je doseči učinkovito vključenost otrok priseljencev v šolo. Cilj je integracija otrok pri vseh urah pouka, ne pa na primer združevanje zgolj otrok ene etnične skupine skupaj in zase. Strategija temelji na načelih nediskriminacije, multikulturalnosti, najboljših koristi otroka, na pravici do sodelovanja in na spoštovanju kulturne identitete.

Sama sem predstavila projekt *Izobraževanje migrantov*, s katerim smo letos pričeli na ACS in ga financirata Ministrstvo za šolstvo in šport in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Pri omenjenem projektu smo izhajali iz predpostavke, da je izobraževanje pomemben del integracije, zato smo poudarili vlogo izobraževanja v evropski družbi znanja. Brez ustrezne izobrazbe se priseljenci težko zaposlijo, ekonomska integracija pa je predpogoj vseh drugih integracij. ACS bo izdelal tudi analizo izobraževalnih potreb migrantov.

V okviru omenjenega projekta namerava ACS napisati predloge za prilagoditev že obstoječih izobraževalnih programov, ki bi bili ustrezni tudi za migrante. *Mag. Esterja Možina* je predstavila programe *Usposabljanje za življenjsko uspešnost* (v nadaljevanju UŽU), ki so javno veljavni programi, namenjeni zviševanju ravni pismenosti odraslih, za katere bo ACS napisal predloge za prilagoditev migrantom. Podrobneje sta bila predstavljena programa *UŽU - BIPS (Beremo in pišemo skupaj)* in *UŽU - MI (Most do izobrazbe)*.

Na okroglo mizo so bili povabljeni tudi predstavniki društev etničnih skupnosti, ki živijo v Sloveniji. Udeležili so se je *Fadila Božimkić Halilović* iz Ljiljana (Društvo bosansko-hercegovega in slovenskega prijateljstva), *mag. Drago Vojvodić*, predsednik Zveze srbskih društev, in *dr. Fouad Al Mansour* iz Arabskega kluba v Sloveniji. Povedali so, da so nekateri priseljenci še vedno izključeni iz slovenske družbe. Poudarili so tudi, da imajo društva etničnih skupnosti na voljo premalo sredstev. Po uvodnih predstavitvah je sledila razprava.

dr. Natalija Vrečer (natalija.vreecer@acs.si), ACS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2008

Nacionalno odprtje TVU 2008 v Mariboru

V petek, 16. maja 2008, je Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza gostil svečano nacionalno odprtje Tedna vseživljenjskega učenja 2008. V prekrasnem ambientu Viteške dvorane mariborskega gradu smo se zbrali prijatelji vseživljenjskega učenja iz vse Slovenije. Po začetnem recitalu *Zdravljice* v več jezikih (slovenščini, angleščini, kitajščini in romščini) so nas nagovorili gospod *Rok Peče*, predstavnik Občine Maribor, gospod *Franc Hočevar*, predstavnik Urada predsednika RS in mag. *Andrej Sotošek*, v. d. direktorja Andragoškega centra Slovenije. Slavnostne besede so nato z energičnim nastopom zaokrožili člani ciganske glasbene skupine Halgato band.

Osrednji del odprtja je letos predstavljalo predvajanje videofilma *Bogatejši v različnosti*. Življenjske zgodbe priseljencev, Romov iz Bele Krajine in Prekmurja ter predstavnikov čezmejnega sodelovanja so nas navdihnile ter motivirale za nadaljnje učenje, prav tako pa so vsakega od prisotnih spodbudile k nenehnemu delovanju v svojem življenju. Projekcijo videofilma so z vmesnim kulturnim programom popestrili mladi recitatorji Prve gimnazije Maribor in Halgato band, ki je s pevko Wei Wei Zhang navdušil z edinstveno izvedbo narodne *Kje so tiste stezice* v kitajščini.

Po ogledu videofilma je zbrane nagovorila tudi direktorica Andragoškega zavoda Maribor – Ljudske univerze, gosa *Melita Cimerman*. Obiskovalce je med drugim povabila, da se udeležijo prireditve, ki se bodo zvrstile v času Tedna.

V zaključnem delu prireditve smo z zanimanjem prisluhnili recitalu romske pravljice o goslih, ki ga je z doživetim glasbenim vložkom obogatil Halgato band. Sledilo je sproščeno druženje na grajskih arkadah, ob prigrizku in kozarčku penine.

Pozitivne ocene in pohvalne besede, ki so nas dosegle v dnevih po odprtju, so nas prepričale, da vložen trud ni bil zaman. To so potrjevali tudi naši občutki, kajti energija, ki nas je prežemala ta dan, je v nas tlela še dolgo po izzvenelih tonih ciganskih melodij, v naših srcih in dušah pa je pustila pečat doživetja nepozabne prireditve.

Vabljeni, da si fotografije odprtja ogledate na spletni strani Andragoškega centra Slovenije <http://tvu.acs.si>.

Neža Bojnec Naterer (neza.bojnec@azm-lu.si),
Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza

O DELU STROKOVNEGA SVETA RS ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Dogovori z 49. seje

Člani Strokovnega sveta RS za izobraževanje odraslih (v nadaljevanju SSIO) so se 27. marca 2008 sestali na svoji 49. seji. To je bila zadnja seja v tem sestavu, saj je 10. aprila 2008 potekel šestletni mandat predsedniku in polovici članom. Obravnavali so *Splošnoizobraževalni modul za odrasle*, se informirali o zaključnem raziskovalnem poročilu Andragoškega centra Slovenije (v nadaljevanju ACS) o oblikovanju nacionalnih standardov in kazalnikov kakovosti ter obravnavali poročilo o delu SSIO v šestletnem mandatu. V času do 10. aprila pa je bila izpeljana še dopisna seja v zvezi z mnenjem o Letnem programu izobraževanja odraslih za 2008.

Splošnoizobraževalni modul za odrasle

Splošnoizobraževalni modul za odrasle (SIMO) sta predstavili *Olga Drogenik* in *mag. Estera Možina* z ACS.

Člani so podprli pripravo navedenega modula. Poudarili so, da je treba v skladu s filozofijo vseživljenjskosti učenja nujno določiti sklope splošnih znanj na različnih ravneh zahtevnosti, ki so enakovredni splošnoizobraževalnemu modulu za posamezne stopnje izobraževanja (nižje poklicno, srednje poklicno, srednje strokovno). V zvezi s tem je že bil narejen korak, ko je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje ugotovil enakovrednost standardov v izobraževalnem programu *UŽU - Moje delovno mesto* s standardi v izobraževalnih programih za pridobitev izobrazbe. To je treba nadgraditi, opredeliti standarde in tako omogočiti odraslim, da uveljavljajo znanje, ki so ga pridobili po različnih poteh. Prav tako je treba pripraviti tudi ustrezne izobraževalne programe, kjer odrasli ta znanja lahko pridobijo, če se za to odločijo. V razpravi so poudarili še, da:

- podpirajo predlog *Splošnoizobraževalnega modula za odrasle*, ki ga je pripravil ACS, in predlagajo, da se dopolni - poudarek naj bo na vsebinskem delu, medtem ko naj bo organizacija izpeljave, kreditno vrednotenje ipd. del kasnejših razprav,
- predlagajo ACS pilotno izpeljavo modula v dveh ali treh skupinah odraslih in nato dopolnitev modula glede na rezultate spremljanja pilotnih izpeljav,
- podpirajo idejo ACS o izpeljavi razprave o dopolnjenem modulu v fokusnih skupinah,

- pričakujejo od ACS, da z dopolnitvami seznanijo Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih,
- predlagajo ACS pripravo predloga umestitve modula v izobraževalni sistem in posredovanje čistopisa modula v obravnavo Strokovnemu svetu RS za splošno izobraževanje.

Oblikovanje nacionalnih standardov in kazalnikov kakovosti

Sonja Klemenčič je člane SSIO seznanila z zaključnim raziskovalnim poročilom ACS o oblikovanju nacionalnih standardov in kazalnikov kakovosti ter notranjem in zunanjem presojanju kakovosti v izobraževanju odraslih.

Člani so ponovno poudarili, da gre za zelo pomemben in dobro voden projekt. V zvezi s poročilom je Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih sprejel naslednje pobude oziroma sklepe, in sicer:

- ocenjuje, da so rezultati raziskave primerna podlaga za nadaljnje razvojno delo na področju kakovosti izobraževanja odraslih, tako pri izgrajevanju samoevalvacij kot uvajanju sistemskih zunanjih evalvacij;
- podpira usmeritev in postopno izgrajevanje sistema presojanja kakovosti izobraževanja odraslih tako, da se že vpeljanim procesom samoevalvacije dodaja elemente zunanje evalvacije, tudi z oblikovanjem nabora nacionalnih kazalnikov kakovosti in vse to poveže v celovit sistem;
- pričakuje, da bo ACS pripravljala ustrezne strokovne rešitve, ki bodo podlaga za zakonsko ureditev tega področja;
- pričakuje, da bodo na ACS tudi v prihodnje zagotovljeni pogoji, da bo lahko nudil svetovalno in izobraževalno pomoč organizacijam, ki izvajajo izobraževanje odraslih, pri izpeljevanju samoevalvacij in uvajanju drugih pristopov za razvoj kakovosti.

Poročilo o delu Strokovnega sveta v šestletnem mandatu

Poročilo je predstavila tajnica SSIO, *Irena Komac*. Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih se je v tem obdobju sestal na enaintridesetih sejah in sprejel okoli 190 sklepov. Dinamika sestajanja SSIO je bila večja v prvih treh letih, ko je bilo tudi več strokovne podpore (novih programov, strokovnih podlag, odzivnosti na predloge in sklepe ipd.).

Na strokovnem svetu so obravnavali približno polovico tem, ki se nanašajo na prvi del njegovih pristojnosti (nacionalni program, različne strategije, pobude za postavitve boljšega sistema izobraževanja odraslih v okviru vseživljenjskega učenja ipd.), druga polovica pa se je nanašala na izobraževalne programe in različna strokovna vprašanja.

Pomembnejši vsebinski sklopi so bili:

- nacionalni program izobraževanja odraslih in letni programi,
- nacionalne strategije, med katerimi je bila posebna pozornost namenjena *Strategiji vseživljenjskosti učenja*, pa tudi *Strategiji razvoja pismenosti* in drugim,
- splošne kompetence in nacionalne poklicne kompetence,
- vrednotenje znanja, ki so ga odrasli pridobili po različnih poteh,
- javnoveljavni izobraževalni programi,
- predstavitve, poročila,
- mnenja k zakonskim in podzakonskim aktom, različne pobude ipd.

Zadeve oziroma pobude na določene teme so se večkrat ponavljale, vendar pogosto ni prišlo do ustreznih strokovnih rešitev (na primer listine za javnoveljavne programe za odrasle, ureditev terminologije, sprejem standardov in normativov, upoštevanje posebnosti učenja in izobraževanja odraslih, ureditev financiranja, pospeševanje dela pri pripravi in sprejemu letnega programa izobraževanja odraslih, opredelitev javne mreže ipd.), kar je povzročalo napetosti in vodilo tudi do neusklajenosti z zakonskimi rešitvami (nekateri novejši zakonski in podzakonski akti s področja šolske zakonodaje niso usklajeni z *Zakonom o izobraževanju odraslih*).

Pri uvajanju novosti za mladino, še vedno ni načrtovanja nadaljevalnega učenja in izobraževanja ter prehajanja med izobraževanjem in delom. Namesto k ugotavljanju in zagotavljanju enakosti možnosti in enakovrednosti znanja, ki ga pridobijo odrasli po različnih poteh, se pojavljajo zahteve po enakosti procesa izobraževanja in primerljivem številu ur. To kaže na neustrezen pristop k izobraževanju odraslih in v perspektivi k neuresničevanju koncepta vseživljenjskosti učenja. Učeca se družba ne more obostajati brez sistematično razvitega izobraževanja odraslih.

Kot rdeča nit se je na sejah kazala zahteva po vrednotenju znanja, pridobljenega izven šolskega sistema oziroma izven programov formalnega izobraževanja. Prej ali slej bo nujno več vložiti v razvoj tega področja in postaviti metodološke temelje, zagotoviti preverljive standarde za posamezne dele javnoveljavnih izobraževalnih programov in razviti sistem za vrednotenje in priznavanje znanja, kar bo gotovo ena od osrednjih nalog SSIO tudi v prihodnje. Razvita družba nima dovolj sredstev in posamezniki nimajo dovolj časa, da bi si v šoli ponovno pridobivali znanje, ki ga že imajo.

Člani SSIO so poudarili, da kljub pogosti (zlo)rabi pojma vseživljenjskega učenja še ni razumevanja za nadaljnje učenje in izobraževanje. Poudarili pa so tudi, da kljub navedenim in drugim težavam obstaja veliko idej, pobud, gibanj, kar vendarle daje optimizem, da se bo to področje postopoma tudi sistemsko uredilo tako na nacionalni kot na lokalni ravni.

Predlog Letnega programa izobraževanja odraslih za 2008

Člani SSIO na 49. seji niso dobili v obravnavo predloga *Letnega programa izobraževanja odraslih* (v nadaljevanju *LPIO*) za 2008. Menili so, da je izredno pozno za sprejem tega dokumenta, zato so se strinjali, da bi ga lahko izjemoma potrdili na dopisni seji, če ugotovijo, da so upoštevani predlogi, ki so bili dani na delovno gradivo v decembru. Dopisna seja je bila izpeljana med 4. aprilom, ko je bil posredovan predlog *LPIO*, in 9. aprilom 2008.

Večina članov se je na predlog sklepa, ki pravi, da Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih daje pozitivno mnenje k *Letnemu programu izobraževanja odraslih za 2008*, odzvala z »vzdržan« in sklep ni bil sprejet. Člani so praviloma svoj vzdržan ali negativen glas obrazložili. Prevladujejo naslednje utemeljitve:

- nesprejemljivo je, da letni program ni razvojno naravnani in niso upoštevani predlogi na delovni osnutek;
- hudo narobe je, da se v *Nacionalnem programu* manjša delež nacionalnih sredstev;
- nesprejemljivo je, da se zmanjšujejo sredstva za dejavnost izobraževanja odraslih, ki se je razvila in lepo »prijela« na terenu (svetovalna dejavnost, študijski krožki, marginalne skupine, središča za samostojno učenje ipd.);
- povsem je zapostavljena javna mreža izobraževanja odraslih in tudi druga infrastruktura ter razvojna inštitucija;
- zelo narobe je, da SSIO dobi v obravnavo predlog *LPIO*, ko je mimo že prvo četrtletje in se od njega pričakuje hitra in nekritična potrditev.

Zaključek

Ob zaključku se je se je *dr. Janko Muršak* vsem članom Strokovnega sveta RS za izobraževanje odraslih zahvalil za dobro sodelovanje, prav tako se je zahvalil tudi vsem pripravljavcem gradiv in drugim, ki so strokovno podpirali delo SSIO. Poudaril je, da so člani izjemno tvorno sodelovali v razpravah in opozarjali na probleme. Žal realizacija ni bila vedno v skladu s pričakovanji, vendarle so se zadeve na nekaterih področjih nekoliko le začele premikati. Zaželel je veliko uspeha pri nadaljnjem delu članom, ki v strokovnem svetu ostajajo in izrazil prepričanje, da bodo tudi v nadaljevanju mandata vztrajali pri iskanju ustreznih rešitev za izobraževanje odraslih.

Pripis:

Spoštovane kolegice in kolegi, sodelavke in sodelavci, somišljenice in somišljeniki, bralke in bralci Novičk, ob tej priložnosti se vam prav vsem zahvaljujem za sodelovanje in razumevanje. Po dopustu odhajam v pokoj. Sem pa zelo vesela, da sem lahko sodelovala z vami na tem izjemno pomembnem, vendar veliko premalo podprtem delu izobraževalnega sistema. Hvala in uspešno delo v prihodnje!

Irena Komac (irena.komac@gov.si),
Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih

MEDNARODNO SODELOVANJE

Sestanek Stalne skupine za kazalnike in ciljne vrednosti v Sloveniji

V zadnjih letih, odkar se na ravni EU sestaja Stalna skupina za kazalnike in ciljne vrednosti (Standing Group on Indicators and Benchmarks - SGIB), se je uveljavila naveda, da njeno spomladansko srečanje gosti država, ki predseduje Svetu EU. V letu 2008 je to nalogo prevzela Slovenija, in sicer Ministrstvo za šolstvo in šport (v nadaljevanju MŠŠ), ki je izpeljavo 24. sestanka zaupal slovenski članici SGIB - mag. Zvonki Pangerc Pahernik iz Andragoškega centra Slovenije (v nadaljevanju ACS). Sestanek je potekal 24. in 25. aprila v Hotelu Astoria na Bledu. Umeščen je bil med spremljevalne dogodke slovenskega predsedovanja Svetu EU, zato so bila udeležencem razdeljena priložnostna promocijska gradiva Ministrstva za šolstvo in šport ter ACS. Na srečanju so bile obravnavane redne teme te delovne skupine, dnevni red pa so popestrili prispevki slovenskih predstavnikov, in sicer:

- pozdravni nagovor gospe *Mojce Škrinjar*, direktorice Direktorata za vrtce in osnovno šolstvo,
- predstavitev strukture in izzivov slovenskega sistema izobraževanja in usposabljanja, ki jo je izpeljala *dr. Slavica Černoša*, tedaj še v. d. direktorice ACS, ter
- predstavitev sistema povratnih informacij o dosežkih šol pri nacionalnem preverjanju ob zaključku devetletke ter na maturi, ki sta jo pripravila *mag. Darko Zupanc* in *dr. Gašper Cankar* iz Državnega izpitnega centra, slednji pa je temo tudi predstavljal.

Med udeleženci sedemindvajsetih predstavnikov sistemov izobraževanja in usposabljanja v državah članicah EU, štirih predstavnikov Evropske komisije in štirih predstavnikov njenih ustanov (CEDEFOP, Eurostat, CRELL in ETF) so bili slovenski prispevki odlično sprejeti.

Na sestanku skupine SGIB smo obravnavali tudi strateške dokumente, ki so bili objavljeni v času od našega zadnjega sestanka:

- *Keeping up the pace of change* COM (2007) 803 final, 11. december 2007;
- *Delivering lifelong learning for knowledge, creativity and innovation* - osnutek skupnega poročila o napredku 2008 (Joint progress report of the Council and the Commission), 31. januar 2008;
- *Zaključki spomladanskega Evropskega sveta 2008* CONCL 1 7652/08, 14. marec 2008.

V vseh treh je bila ponovno poudarjena ključna vloga izobraževanja in usposabljanja v lizbonskem procesu, na osnovi kazalnikov, s katerimi se meri napredek pri doseganju zastavljenih ciljev, pa so bila opredeljena kritična področja:

- povečati je treba raven doseženih zmožnosti (ranljive skupine so mladi, ki zgodaj opustijo šolanje, starejši odrasli, ki niso vključeni v vseživljenjsko učenje, migranti z nizko stopnjo dosežene izobrazbe oziroma nizko ravno ključnih zmožnosti);
- pri implementaciji nacionalnih strategij vseživljenjskega učenja v članicah EU je treba posebno pozornost nameniti vzpostavljanju inovativnih učnih partnerstev in trajnemu vlaganju v kakovostno, učinkovito ter pravično izobraževanje in usposabljanje; posebej je omenjena potreba po vseživljenjskem svetovanju;
- poudariti je treba vlogo *trikotnika znanja* (izobraževanje – raziskovanje – inovacije) – zlasti v povezavi s povečanjem zaposljivosti in z gospodarsko rastjo.

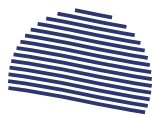
Osrednja točka dnevnega reda je bila obravnava *Poročila o napredku pri uresničevanju lizbonskega procesa na področju izobraževanja in usposabljanja 2008*. Čeprav podatki evropskega statističnega sistema, ki predstavljajo vir za veliko večino temeljnih kazalnikov, za leto 2006 v času sestanka še niso bili prečiščeni, smo razpravljali o predlagani strukturi poročila ter o nekaterih pristopih, ki jih je osebje DG EAC s pomočjo raziskovalnega centra CRELL uporabilo prvič. Naj na tem mestu izpostavim t. i. *indeks vseživljenjskega učenja*, sestavljeni kazalnik, ki predstavlja udeležbo Evropejcev, starih od 4 do 64 let, v vseživljenjskem učenju. Kazalnik je izračunan kot aritmetično povprečje stopenj udeležbe otrok in mladine v predšolski vzgoji, šolskem in visokošolskem izobraževanju ter odraslih v vseživljenjskem učenju. Po prvih podatkih dosega Slovenija pri tem kazalniku zelo dobre rezultate, ti pa seveda imajo svoje strukturno ozadje, ki ni tako razveseljivo. A počakajmo na končne podatke in uradno objavo poročila, kar bo predvidoma 10. julija 2008.

Predstavitev vseh tem, obravnavanih na sestanku, bi presegala uveljavljeno dolžino članka, zato naj omenim le še napoved konference *Europe and international comparison indicators*, ki bo organizirana pod okriljem francoskega predsedovanja Svetu EU v Nici, 13. in 14. novembra 2008. Na njej bodo raziskovalci, predstavniki izobraževalne stroke, statistiki pa tudi predstavniki izobraževalne politike članic EU izmenjali svoje poglede na prednosti in pomanjkljivosti obstoječih skupin kazalnikov, na uporabo nacionalnih in mednarodnih evalvacij in kazalnikov v procesih odločanja ter na razvojne možnosti in medsektorsko povezovanje na nacionalni in mednarodni ravni. O zaključkih konference bomo poročali.

V podporo organizaciji sestanka SGIB je ACS pripravil zaprto spletno stran, na kateri so bila objavljena gradiva, ki so bila obravnavana na sestanku, ter druge pomembne informacije, omogočena je bila spletna registracija, posebej predstavljeni pa so bili slovensko predsedovanje, MŠŠ, Slovenija, Bled in Ljubljana. Po sestanku so spletno stran, ki bo odprta do konca leta 2008, obogatile še fotografije s srečanja. To bo po

besedah udeležencev vsem ostalo v lepem spominu po prelepem blejskem ambientu, ki je spodbudil intenzivno strokovno delo pa tudi prijetno druženje.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik (zvonka.pangerc@acs.si), ACS

Evropska mreža za družinsko učenje

Andragoški center Slovenije se že skoraj desetletje ukvarja z raziskovanjem vpliva učenja v družini na otroke, mladino in odrasle. Predvsem smo se osredotočali na močan vpliv pozitivnih spodbud v družini na kasnejši razvoj pismenosti in na učenje v družini kot na močan motivacijski dejavnik za učenje in izobraževanje odraslih. Programa družinske pismenosti Beremo in pišemo skupaj in Branje za znanje in branje za zabavo, ki smo ju pripravili, sta tako v prvi vrsti namenjena starešem in jih usposabljata za razvijanje porajajoče se pismenosti pri svojih otrocih pred vstopom v šolo, oziroma jih usposabljata, da pomagajo otrokom pri šolskem delu na igriv in spodbuden način. Ob tem sodelujoči pridobivajo nova znanja na številnih področjih življenja družine ter razvijajo veščine za svoj osebni razvoj in vseživljenjsko učenje.

Tudi v svetu se vse bolj uveljavlja spoznanje, da ima družinsko učenje izjemno pozitiven vpliv na razvoj otrok in njihove dosežke in spodbuja učenje odraslih. Raziskave so pokazale, da sodelovanje staršev pri učenju otrok, pozitivno vpliva na otrokovo uspešnost v šoli, tako v osnovni kot v srednji šoli, kajti vpliva na višje akademske dosežke, višje kognitivne sposobnosti, boljše obvladovanje postopkov za reševanje problemov, večjo prisotnost v šoli in zadovoljstvo s šolo ter znižuje možnost vedenjskih problemov otrok v šoli. Družinsko učenje spodbuja odrasle, ki nimajo drugih priložnosti za učenje, k večji dejavnosti in s tem presega začarani krog prenosa nedejavnosti med generacijami. Za številne odrasle je učenje v varnem zavetju družine prvi korak, ki jih spodbudi za nadaljnje učenje in pridobivanje novega znanja za lastni razvoj.

Pred letom dni se je ACS pridružil skupini enajst držav v projektu Evropska zveza za družinsko učenje, katere namen je vzpostaviti evropsko mrežo družinskega učenja. S tem se ustvarja možnost za izmenjavo strokovnih spoznanj, primerov dobre prakse ter novosti s področja raziskovanja in razvoja področja. Program financira Evropska komisija iz programa Grundtvig 4. V prvi vrsti je projekt namenjen strokovnjakom in praktikom, ki se ukvarjajo z razvojem programov in projektov družinskega učenja za dvig temeljnih spretnosti in spodbujanje vseživljenjskega učenja. S pomočjo strokovnjakov in praktikov pa želi mreža v partnerskih državah spodbujati nove možnosti in priložnosti

za družine, ki so manj izobražene in potrebujejo pomoč pri učenju. V projektu je posebna pozornost posvečena družinam priseljencev in družinam etničnih skupnosti.

Projekt koordinira organizacija Campaign for Learning iz Birminghama v Veliki Britaniji, poleg Slovenije pa v projektu sodelujejo še Francija, Finska, Irska, Italija, Nemčija, Norveška, Poljska, Romunija.

V sklopu projekta so bili načrtovani trije tematski seminarji, ki se jih udeležujejo strokovnjaki s področja družinskega učenja, in sicer z naslednjimi vsebinami:

- *Sodelovanje staršev pri učenju otrok*, Nürnberg, Nemčija, novembra 2007,
- *Vzpostavljanje nacionalnih in lokalnih mrež za družinsko učenje*, Karjaa, Finska, maja 2008,
- *Družinsko učenje in aktivno državljanstvo*, ki bo v mestu Iasi v Romuniji, novembra 2008.

Udeležba na seminarjih je omogočena prek programa Gruntvig 3. Tema zaključne konference, ki bo junija 2009, je *Družinsko učenje in ustvarjanje družbe vseživljenjskega učenja*.

Pomembna namena projekta sta promocija različnih oblik družinskega učenja in osveščanje o pomenu tovrstne dejavnosti – na ravni ustanov, ki že izvajajo ali bi to lahko izvajale, in na ravni načrtovanja družbenega razvoja in politike – ter spodbujanje nastajanja nacionalnih in lokalnih mrež za družinsko učenje. Nacionalne in lokalne mreže imajo prav tako namen povezovati strokovnjake in praktike v ustanovah, ki se ukvarjajo s katerim od področij družinskega učenja. Njihova ključna vloga pa je predvsem **sistemsko povezovanje ustanov in ukrepov za pomoč družinam, ki potrebujejo pomoč na kateremkoli področju življenja družine**: vzgoja otrok, partnerski odnosi, duševno in telesno zdravje, razvoj pismenosti, pomoč pri različnih odvisnostih članov družine, socialne stiske, eno-starševske družine, družine priseljencev in podobno. Sistemsko povezovanje ustanov in strokovnjakov na ravni regije in lokalne skupnosti, omogoča učinkovitejšo in strokovno preverjeno pomoč družinam.

Andragoški center Slovenije sodeluje v projektu na področju družinske pismenosti kot ene od oblik družinskega učenja. Programi družinske pismenosti ACS so bili podrobneje predstavljeni širšem krogu strokovnjakov predvsem iz Nemčije in Velike Britanije na srečanju partnerskih ustanov v Nürnbergu novembra 2007. Ko smo nekoliko raziskovali možnosti učenja in pomoči družinam v Sloveniji, smo ugotovili, da v Sloveniji obstojajo sicer številne organizacije in programi za pomoč družinam na lokalnih ravneh, vendar pa med seboj sistemsko niso povezani in ne omogočajo informacije družini na enem mestu. Ena od maloštevilnih izjem je mesto Ljubljana, ki objavlja vsako leto katalog šol za starše, kjer so na enem mestu navedeni programi šol za starše za območje celotne Ljubljane (glej katalog šol za starše: <http://www.ljubljana.si/si/mescani/starše/>).

Vsekakor smo sedaj v Sloveniji pred izzivom, da oblikujemo **model lokalnih in regionalnih omrežij ustanov in programov za družinsko učenje**, ki bi jih povezoval skupni interes za strokovno ustrezno in učinkovito pomoč družini, bodisi da gre za izobraževalne, socialne, zdravstvene, kulturne, verske in druge ustanove, bodisi, da gre za posamezne strokovnjake in programe na določenem območju. Na Andraškoškem centru Slovenije bomo iskali priložnosti za povezovanje z zainteresiranimi partnerji na nacionalni in lokalni ravni za promocijo družinskega učenja ter preučili možnosti za pripravo strokovnih podlag za vzpostavitev omrežij za družinsko učenje.

Več o projektu preberite na spletni strani projekta <http://www.efln.eu/index.html>, kjer najdete tudi poseben informativni bilten projekta, ki ga parterji pripravijo dvakrat na leto.

Mag. Estera Možina (ester.mozina@acs.si), ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Trideset let Centra za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete

Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je izobraževalni center, ki skrbi za profesionalni razvoj strokovnih delavcev na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja. Naše osnovno vodilo je razvijanje in uveljavljanje sodobnih – aktivnih oblik dela, ki izhajajo iz izkušenj in ki naj bi jih udeleženci prenesli v vsakodnevno učno prakso. Center strokovno in organizacijsko povezuje učitelje in sodelavce pedagoških in psiholoških predmetov na fakulteti. Poleg tega pa organizira in izvaja programe izpopolnjevanja in programe profesionalnega usposabljanja pedagoških delavcev.

Med programe izpopolnjevanja, ki jih izvaja Center, sodijo *Program za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe za učitelje v osnovnih in srednjih šolah*, *Program za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe za predavatelje višjih strokovnih šol*, *Študijski program izpopolnjevanja iz bibliotekarstva za knjižničarje*, *Verstva in etika* ter *Osnove visokošolske didaktike*.

Filozofska fakulteta (v nadaljevanju FF) je verificirana za izvajanje dodiplomskega izobraževanja profesorjev in je matična ustanova za predmete pedagogike, andragogike, didaktike, psihologije in specialnih didaktik ustreznih strok. Programe izpopolnjevanja za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe izvaja od leta 1972, od leta 1978 dalje v organizaciji Centra za pedagoško izobraževanje.

Prva dva sta namenjena diplomantom visokošolskih študijskih programov, ki morajo v skladu s 100. členom *Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja* (Ur. l. RS, št. 12/96) pridobiti pedagoško oziroma pedagoško-andragoško izobrazbo.

Center daje tudi mnenja o pedagoški usposobljenosti kandidatov v habilitacijskih postopkih, ki jih daje na željo kandidata v skladu z določili 8. člena *Meril za volitve v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in sodelavcev Univerze* in s točko 3.6. *Navodil za izvajanje Meril*.

Opozoriti moramo, da je bil razpis za vpis v oba programa za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe objavljen v reviji *Šolski razgledi*, ki je izšla 19. aprila 2008.

Pogoje za vključitev v programa si lahko preberete tudi na spletni strani Filozofske fakultete (<http://www.ff.uni-lj.si/>) v rubriki Center za pedagoško izobraževanje.

V preteklem študijskem letu smo izdali tudi nekaj strokovnih publikacij: *Programi profesionalnega usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju za šolsko leto 2007/2008*, 1. del (uredili: Urša Gruden in Erika Ženko), *Zbornik konference IAREP* (Mednarodno združenje za ekonomsko psihologijo Values and economy – urednik: Marko Polič), *Teorija in praksa v izobraževanju učiteljev* (urednica: Cirila Peklaj), učbenik za mentorje *Mentorstvo in profesionalna rast učiteljev* (urednica: Cirila Peklaj) in *Zbornik mednarodnega posveta Sistemske rešitve sodelovanja mentorjev v izobraževanju bodočih učiteljev* (urednica: Cirila Peklaj). Zadnje tri publikacije so nastale v okviru projekta *Partnerstvo fakultet in šol* v letih 2006 in 2007, ki je bil sofinanciran od Evropske unije iz Evropskega socialnega sklada in od Ministrstva za šolstvo in šport. Projekt je v partnerstvu povezal različne udeležence, ki so pomembni za izobraževanje učiteljev – fakulteto in šole ter druge vzgojno izobraževalne ustanove, ki so pomemben člen v pridobivanju profesionalnih kompetenc bodočega učitelja. Povezal je tudi učitelje učiteljev, znotraj Filozofske fakultete ter med fakultetami in univerzami v slovenskem prostoru ter s kolegi iz različnih tujih univerz, držav in celin. Glavni namen projekta je bil oblikovanje modela izobraževanja učiteljev – mentorjev z vsemi ključnimi elementi, ki jih model vključuje: priprava sistema izobraževanja učiteljev – mentorjev različnih smeri, izpeljava seminarjev za skupino/e mentorjev, sprotne evalvacije seminarjev, predlogi sistemskih rešitev za izvajanje pedagoške prakse (tako na ravni fakultete kot na ravni celotnega izobraževalnega sistema).

Oblikovali smo model izobraževanja učiteljev mentorjev, ki smo ga pilotsko preizkusili s pomočjo udeležencev iz partnerskih šol (s številnimi smo sodelovali že v preteklosti). Na osnovi evalvacije izpeljave smo pripravili predlog modela usposabljanja učiteljev – mentorjev.

Sočasno je potekala priprava dokumentacije za uveljavljanje modela izvajanja študijske prakse. Glede na raznolikost študijskih smeri na Filozofski fakulteti in različno umeščenost študijske prakse znotraj dodiplomskega izobraževanja učiteljev, smo želeli poenotiti načrtovanje, izvajanje in evalvacijo študijske prakse. Ob tem se je oblikovala tudi vzorčna mreža šol za izvajanje študijske prakse. Na podlagi rezultatov projekta smo oblikovali predlog celostnega modela izobraževanja učiteljev mentorjev ter izdelali sistemske predloge za izvajanje tega modela v praksi.

V okviru projekta *Celostno razvijanje, spremljanje in odpiranje Bolonjskih študijskih programov FF*, ki je bil sofinanciran iz sredstev Evropskega socialnega sklada in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, smo organizirali mednarodna posveta *Uvajanje študentskega tutorstva na FF* in *Učiteljsko tutorstvo na FF*. Namen projekta je bila podpora uresničevanja bolonjske prenovne ter zagotavljanje in dvig

kvalitete izobraževanja. Posamezni cilji projekta so bili: izdelava priporočil in navodil za tutorstvo, izhodišč za prilagojeno izpeljavo izrednega študija, informativnega gradiva za ozaveščanje javnosti o ciljnih bolonjske prenovi, priprava modulov oziroma programov na strateških izobraževalnih področjih (medkulturnost, pismenost, jezikovni program) in pilotski preizkus e-učenja. V prvem letu uveljavljanja e-izobraževanja na FF je nastalo preko 100 e-učilnic za več kot 2000 uporabnikov.

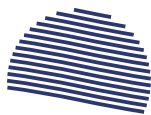
Kot partner pa smo sodelovali v projektih Comenius 2.1: *Identifying teacher quality in Nettle (Network of European Tertiary Level Educators)*.

V organizaciji Centra za pedagoško izobraževanje je potekala tudi konferenca Mednarodnega združenja za ekonomsko psihologijo (IAREP). Konference se je udeležilo 12 domačih in 131 tujih udeležencev iz skupaj 27 držav z vseh kontinentov (Avstrija, Avstralija, Belgija, Bosna in Hercegovina, Brazilija, Češka, Danska, Finska, Francija, Italija, Izrael, Japonska, Kanada, Madžarska, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Nova Zelandija, Poljska, Rusija, Slovenija, Španija, Švedska, Švica, Turčija, ZDA in Združeno kraljestvo). Nosilna tema konference se je nanašala na vrednote in ekonomijo. Prav tako je pod okriljem Centra potekala koordinacija poletne šole za bibliotekarje, katere se je udeležilo 10 študentov School of information and library science, University of North Carolina at Chapel Hill.

V študijskem letu 2006/2007 je bilo tako v vse naše programe vključenih 1124 udeležencev, 156 domačih in 6 tujih predavateljev je izpeljalo 3129 pedagoških ur. V sodelovanju z oddelki fakultete smo izpeljali 4 programe izpopolnjevanja ter 5 predpisanih, 23 naročenih programov in 2 programa za učiteljske zборе. Izpeljani pa so bili tudi 4 programi za profesionalni razvoj. Nekateri programi so imeli tudi po več izpeljav.

Prav v tem študijskem letu Center praznuje 30-letnico ustanovitve, ki bomo jeseni tudi slovesno obeležili.

Urša Gruden (ursa.gruden@ff.uni-lj.si),
Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Prvi študijski obisk poklicnih svetovalcev v okviru evropskega projekta *Academia*

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Nacionalni center za informiranje in poklicno svetovanje (v nadaljevanju NCIPS), ki je slovenski predstavnik v mreži Euroguidance, je od 5. do 9. maja 2008 gostil šest poklicnih svetovalcev iz Velike Britanije, Španije, Norveške in Francije.

Mreža Euroguidance (<http://www.euroguidance.net>) povezuje različne sisteme poklicnega svetovanja v evropsko mrežo svetovalnih centrov. Spodbuja mobilnost, poklicnim svetovalcem pa omogoča, da v okviru projekta mobilnosti *Academia* spoznavajo poklicno svetovanje v evropskih državah. *Academia* ponuja programe, ki spodbujajo večšine evropskih poklicnih svetovalcev z izmenjavo profesionalnih izkušenj.

Poklicne svetovalce je na **uvodnem srečanju** pozdravila *Barbara Gregorič Brezaušček*, vodja službe za poklicno orientacijo pri Zavodu za zaposlovanje. Trg dela v Sloveniji je predstavil *Vilijem Spruk*, *Zlata Šlibar*, vodja NCIPS-a, pa krajšo zgodovino razvoja Poskusnega centra za informiranje in poklicno svetovanje. Predstavljena je bila širitev mreže centrov za informiranje in poklicno svetovanje (v nadaljevanju CIPS) in njihova vloga v okviru Zavoda za zaposlovanje, prav tako tudi sodelovanje z drugimi partnerji, med katerimi je kar nekaj ljudskih univerz, kjer so CIPS-i organizacijsko del centrov vseživljenjskega učenja.

Na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo so poklicnim svetovalcem predstavili **slovenski izobraževalni sistem in delo šolskih svetovalnih delavcev**. Udeleženci izmenjave so spoznali **šolsko svetovalno delo** ob obisku Osnovne šole Kolezija in Biotehničnega šolskega centra. Na Gimnaziji Poljane so ob srečanju z ravnateljem, z lektorji in s šolsko svetovalno službo spoznavali izobraževanje na gimnazijah.

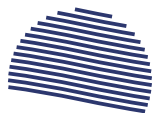
Izobraževanje odraslih in svetovalno dejavnost Andragoškega centra Slovenije je predstavila svetovalka direktorice, *mag. Tanja Vilič Klenovšek*, dejavnosti pa pomočnica direktorice za projekte, *mag. Margerita Zagmajster*.

Naši gostje so nam na srečanju s slovenskimi svetovalci na Območni službi Zavoda za zaposlovanje Ljubljana predstavili šolske sisteme in poklicno orientacijo v njihovih domačih državah. Za njihove predstavitve lahko pišete gospe Zlati Šlibar na elektronski naslov: zlata.slibar@ess.gov.si.

Poklicni svetovalci so se **srečali z dijaki Medpodjetniškega izobraževalnega centra Velenje**, hkrati pa obiskali Urad za delo Velenje in spoznali **dejavnosti Ljudske univerze Žalec**. V dneh do konca obiska so podrobneje spoznali še **delo na področju nacionalnih poklicnih kvalifikacij** na Centru RS za poklicno izobraževanje in **projektno učenje za mlajše odrasle (PUM)**, ki poteka na Zavodu za svetovanje in izobraževanje Tin Ljubljana.

Projekt *Academia* so udeleženci ocenili kot zelo uporaben, saj je bil odlična priložnost za izmenjavo dobrih praks s kolegi iz tujine. Udeleženci se nameravajo tudi v prihodnosti udeležiti podobnih pobud, želijo pa si še več interaktivnih dejavnosti in več neformalnih izmenjav s slovenskimi poklicnimi svetovalci ter drugimi sodelavci pri poklicni orientaciji.

Sabina Škarja (sabina.skarja@ess.gov.si), Nacionalni center za informiranje in poklicno svetovanje

Prva v nizu javnih konferenc Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Univerza za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani je 13. maja v Centru Evropa pričela z nizom konferenc, s katerim bo strokovni in širši javnosti predstavila znanje, ki se je nabralo v dolgih letih njenega raziskovalnega, razvojnega in predvsem praktičnega andragoškega dela. Prvo konferenco v nizu je delno podprl Urad Vlade za komuniciranje.

Prva v nizu konferenc je bila naslovljena *Med delom, izobraževanjem in upokojitvijo; evropske strategije za večanje zaposljivosti starejših*. Zakaj smo pričeli prav s to temo? Že dolgo smo napovedovali prebivalstvene spremembe in potrebo, da se nanje pripravimo. A s temi spremembami je tako kot s podnebnimi spremembami. Bile so oddaljene, vse dokler jih nismo pričeli čutiti vsi. Na to, da se delovna sila stara, da se razmerje med mladimi in starimi delavci spreminja (kar prinaša vrsto nalog tudi izobraževalcem), opozarjamo že več kot petnajst let. Ali tedaj poznamo nekatere skupne značilnosti mladih, srednje starih in starejših delavcev? Ali znamo oblikovati zaposlitveno politiko, ki bo generacije povezala in jih naredila občutljive za sodelovanje? Ali vemo, kako ustvariti ljudem prijetna delovna mesta z veliko možnosti formalnega in neformalnega povezovanja, veliko izobraževanja za vse generacije, sredi česar se sleherni dan brusi kultura posamezne osebe ob kulturi kolektiva in je vsak dan na preizkušnji vse, kar nekdo prinese s seboj: vrednote, prepričanja, znanje ipd. Raziskave so

namreč pokazale, da so starejši pripravljeni delati dlje predvsem, če jim je delovno mesto prijazno. Finančne spodbude, o katerih razmišljajo politiki, so premalo!

Finski model krepitev dejavne starosti in vključevanja starejših v družbo

Med različnimi posameznimi strategijami in modeli, ki nastajajo v Evropi, smo izbrali finski model. Finska ima namreč dolgo tradicijo razvoja strategij za celotno področje socialnega varstva in tudi modela za večanje zaposlenosti starejših. Strateške usmeritve do leta 2015 pa so naslednje:

- *Promocija zdravja in krepitev funkcionalnih zmožnosti* – vlada ima program za promocijo zdravja, da bi zmanjšala razlike v zdravstvenem položaju državljanov.
- *Narediti delo bolj privlačno* – za finsko vlado je delo najboljša oblika socialnega varstva. Čim več ljudi je zaposlenih, tem lažje je izplačevati pokojnine! Toda, ali je dovolj ekonomskih in drugih spodbud za daljšo delovno dobo?
- *Zmanjšati revščino in socialno izključenost* predvsem pri mladih – dobro počutje otrok in mladih družin, več izobraževalnih priložnosti in možnosti za mlade, da se kasneje lahko bolje zaposlijo.
- *Ponuditi učinkovite storitve in primerno varne stalne dohodke* – na Finskem in v drugih skandinavskih državah so uvedli vrsto posameznih strategij: denimo 24 dni za dneve utrujenosti ali za obiskovanje vnukov, subvencije za šole, ki omogočajo starejšim učiteljem, da mentorsko vodijo mlajše in delajo manj v razredu, rekreacijo.

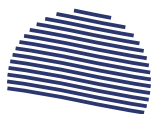
Vse skupaj ni nič posebnega in morda ni prav, da se nanaša predvsem na starejše delavce. Gre preprosto za *humana delovna mesta*. Kljub vsemu pa se zdi, da sicer uspešni finski model za večanje zaposlenosti starejših ne bi preživel na tleh drugih evropskih kultur in v drugačni zgodovinski, socialni in politični realnosti.

Na konferenci so sodelovali:

- *prof. dr. Ana Krajnc* z zagovorom teze, da je staranje prebivalstva civilizacijski dosežek, saj z njim dobimo številne starejše, ki že imajo izkušnje in znanje;
- *Anne-Sophie Parent*, direktorica Evropske platforme starejših, ki predstavlja 25 milijonov starejših, z razčlenbo vloge nevladnega sektorja pri zagovoru starejših, tudi na področju izobraževanja;
- *Zoran Kotolenko* z Direktorata za trg in zaposlovanje pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve;
- *mag. Rajka Bračun* s Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje s predstavitvijo modela za razvoj novih prostovoljskih vlog starejših;
- *dr. Zdravko Lavrič* s Slovenskih železnic, ki je pri vodenju skupinskega dela zagovarjal prednosti posameznih generacij na delovnem mestu;
- *doc. dr. Dušana Findeisen* s predstavitvijo evropskih strategij za večanje zaposlenosti starejših.

Pri programski zasnovi konference je sodelovala andragoginja *Alenka Hebar*, ki je Univerzo zastopala tudi na vladni konferenci v Berlinu, kjer je bila osrednja tema *Starejši kot proizvajalci in potrošniki*. Tako ni nenavadno, da bo naslednja konferenca Univerze za tretje življenjsko obdobje posvečena različnim socialnim vlogam starejših in njihovemu delovanju. Pa še naslov - *Starejši kot subjekti svojega izobraževanja*.

Doc. dr. Dušana Findeisen (dusana.findeisen@quest.arnes.si),
Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Usposabljanje mentorjev študentom Univerze v Ljubljani na praktičnem usposabljanju v delovnem okolju

Univerza v Ljubljani je v okviru prenove študijskih programov posebno pozornost namenila praktičnemu usposabljanju študentov, delu učnega procesa, ki se odvija neposredno na delovnem mestu. V ta namen sta Filozofska in Pedagoška fakulteta pripravili *Program temeljnega usposabljanja mentorjev* *Uvodnega seminarja za mentorje/ice praktičnega usposabljanja študentov in študentk na I. in II. stopnji študijskih programov Univerze v Ljubljani*.

1. in 15. decembra 2007 smo na Filozofski fakulteti izpeljali prvo usposabljanje za mentorje, ki imajo oziroma bodo imeli študente Univerze v Ljubljani na praktičnem usposabljanju. Usposabljanja se je udeležilo osemnajst mentorjev fakultet, članic Univerze v Ljubljani.

Opozoriti moramo, da gre za usposabljanje mentorjev študentom nepedagoških poklicev. Za te smo oblikovali različne izobraževalne programe usposabljanja v okviru projektov Partnerstvo fakultet in šol v letih 2004 in 2005 ter Partnerstvo fakultet in šol v letih 2006/2007.

Cilj usposabljanja je bil seznaniti mentorje s sodobnimi praktičnimi in teoretičnimi znanji o mentorstvu, jih tako spodbuditi k iskanju lastnega mentorskega pristopa in h kritični refleksiji.

Potrebe po znanju udeležencev so bile različne in odvisne predvsem od izkušenj z mentorstvom in s stroko. Udeležencem je bila omogočena izmenjava primerov dobrih praks. V nadaljevanju bomo predstavili nekaj izkušenj in pogledov udeležencev na mentorstvo.

Nalogo mentorja vidi ena od udeleženk v tem »... da pomaga študentu nadgraditi in poglobiti teoretična in praktična znanja, pridobljena med študijem. Hkrati mora sodelovati pri tem, da se študent hitro in produktivno vključi v delovni proces in spozna osnovne poslovne funkcije in organiziranost podjetja. Skrbeti mora za ustrezne delovne pogoje študenta in zagotoviti izvajanje izobraževanja v skladu z dogovorjenim programom.«

O vzpostavljanju odnosa mentor-mentoriranec je ena od mentoric zapisala: »Študenti se poleg neposrednega usvajanja praktičnih veščin vpletajo in prepletajo vezi, medsebojne odgovornosti, zaupanja in tudi nezaupanja, osebno uživiljanje, skupno reševanje problemov in medsebojna pozornost. V teh globljih odnosih poleg dajanja prejemamo tudi zase in sami rastemo.«

»Odnosi medsebojnega zaupanja krepijo učenje. Odnos med študenti in mentorji je veliko globlji od odnosa študenta s profesorjem. Mentor posveča pozornost študentom, jih opazuje, presoja napredovanje posameznega študenta, kako sprejema učno snov, kakšna stališča pri tem izraža, kaj bi se študent zlasti rad naučil, kakšne interese ima, katere stvari se mu zlasti upirajo in ogrožajo napredovanje pri učenju. Vživlja se tudi v njihova razpoloženja, čustvena stanja, motivacijo, stališča ...« Poudarili so, da ne gre zgolj za enosmerno, temveč dvosmerno komunikacijo: »Tudi študenti nas stalno opazujejo, si o nas nabirajo svoje vtise in odkrivajo, kako blizu ga lahko pustimo v tem odnosu. Med seboj iščemo mejo, do katere si zaupamo. Zato postaja mentorstvo sčasoma zelo osebni odnos.«

Težave, s katerimi se srečujejo kot mentorji, so: »prehajanje iz vloge medicinske sestre v vlogo mentorja, organiziranje časa, razvijanje specialnih sposobnosti, pričakovanja drugih (študent, sodelavci, ustanova), timsko delo, vodstvene naloge.«

Mnenja o usposobljenosti študentov oziroma predznanja študentov so različna. »Študentje, ki prihajajo k nam na strokovno prakso, imajo o problematiki naših bolnikov zelo malo ali nič znanja. Zato za posredovanje učne snovi uporabljam pisne vire, jim razdelim pripravljene tekste, ki jih študentje prebirajo. Tako ni treba predavati. S tem pridobim čas, da se lahko posvetim drugim uprašanjem: kako študenti sprejemajo učno snov, kako se počutijo, kaj si želijo, čemu dajejo prednost, kaj jim dela težave, kaj se jim zdi najtežje ...« Prav nasprotno pa je bilo mnenje druge mentorice: »Študenti pridejo na prakso zelo dobro pripravljene. Tudi strokovno znanje študentov je zelo dobro. Na praksi so prizadevni in delo zelo dobro opravijo. So dojemljivi, natančni in zanesljivi, imajo razvit smisel za analizo in hkrati hitro razvijejo potrebno rutino in optimizacijo postopkov pri ponavljajočih se nalogah (in ob uporabi računalnika).« Zanimivo je, da sta bili obe mentorici bodočim zdravstvenim delavcem, vendar študentom različnih fakultet.

Veliko težavo za opravljanje dela mentorja predstavlja tudi nenehno pomanjkanje časa. Mentor je pogosto prezaposlen. Urnik v podjetju mu ne zagotavlja dovolj razpoložljivega časa za mentorsko delo. Tako se pogostokrat zgodi, da zaposleni v podjetju zgolj naloži študentu določeno delo, pri tem pa ga bolj malo vodi in spremlja, saj zaradi preobilice dela tega enostavno ne zmore. Na takšni praksi se študent ne nauči veliko, saj ne dobi dovolj povratnih informacij o tem, kako dobro ali slabo opravlja določeno delo. Prav tako težje odpravlja svoje napake, saj ga nihče dovolj pogosto ne opozarjal nanje.

»Slaba je tudi organizacija same študijske prakse, kot študijskega programa. Tako je študent na praksi največkrat obremenjen z izpiti, s seminarskimi nalogami in predavanji, ki so razpisani v času študijske prakse.«

Opravljanje vloge mentorja je večinoma brezplačno in prostovoljno. Za to vlogo se odločajo zaradi profesionalnega in osebnega razvoja, občutka zadovoljstva ob razvoju drugih, obojestranskega učenja, izboljšane samopodobe, povečanega zadovoljstva pri delu. Ena mentorica je zapisala: *»Veselim se tistih na novo pridobljenih neprecenljivih izkušenj, ki jih pridobiš z delom s študenti. Vsako mentorstvo mi da novo spoznanje, o medsebojnih odnosih, umetnosti prilagajanja in čustvenega odzivanja na različne reakcije. Mentorstvo zame pomeni, rast in razvoj moje osebnosti na intelektualni in čustveni ravni.«*

»Največje zadovoljstvo zame kot mentorja je, da so študenti, ki zaključujejo vaje, zadovoljni, da so usvojili znanja, ki so jim nova, koristna in zanimiva in se po zaključenem študiju oglašajo in zanimajo za prosta delovna mesta oziroma možnost zaposlitve na našem inštitutu za medicino dela, prometa in športa.«

Opazili so tudi razlike pri opravljanju praktičnega usposabljanja med rednimi in izrednimi študenti: *»... ugotavljam, da so izredni študenti bolj motivirani, bolj željni znanj in morda je razlog v tem, da si sami plačujejo šolnino in tudi proste dneve za študij zelo težko dobijo v delovnih organizacijah, kjer so zaposleni. Njihov študij je naporejši, saj jih ima večina že družino. Večina izrednih študentov, medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, opravi v mesecu sedem do deset nočnih izmen in povprečno dva vikenda dežurstva. Pri rednih študentih ugotavljam, da je treba vložiti več truda in napora, da jih ustrezno motiviram, da z zanimanjem usvojijo znanja iz medicine dela, prometa in športa.«*

Izpostavili so sistemske težave, s katerimi se srečujejo: *»... neurejeni zakonski predpisi, ne samo kar se tiče dolžnosti in pristojnosti, temveč tudi pravic praktikantov in zunanjih mentorjev. Vse prepogosto se pojavljajo vprašanja, ali naj bo delo zunanjih mentorjev plačano ali ne. Prav tako ni natančno določeno, če mora podjetje študentu vedno zagotoviti malico in druge ugodnosti ali mora za to poskrbeti sam. Še*

pomembnejše vprašanje za praktikanta pa je, ali bo za svoje delo plačan ali kako drugače nagrajen.«

Večina udeležencev usposabljanja je ocenila, da je program v celoti izpolnil njihova pričakovanja, saj so poleg pridobljenih teoretičnih znanj imeli tudi možnost za izmenjavo mnenj. Seznanili so se z vsebinami, ki so izredno pomembne za dobro vodenje praktičnega usposabljanja. Izpostavili so pomen profesionalnega razvoja mentorjev s poudarkom na refleksiji o lastnem delu ter stalnem strokovnem izpopolnjevanju, saj se v vlogi mentorja pojavljajo le občasno. Nekdo je zapisal, da je bil s tem narejen prvi korak, saj se je v enaindvajsetih letih mentorstva šele drugič lahko udeležil delavnice na to temo.

Urša Gruden (ursa.gruden@ff.uni-lj.si),
Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

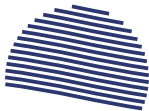

POSVETI, KONFERENCE

ePortfolio & Digital Identity 2008 (E-zbirna mapa in digitalna identiteta 2008)

Maastricht, Nizozemska, 22. do 24. oktober 2008

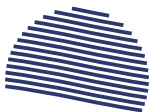
Več o mednarodni konferenci si lahko preberete na spletni strani
<http://events.eife-l.org/ep2008/>.

Reading and Writing Difficulties Among Adults (Težave pri branju in pisanju med odraslimi)

Limassol, Ciper, 22. do 26. oktober 2008

Informacij o tečaju dobite pri *Klitosu Symeonidesu* (tel.: +357 2248 4969, GSM: + 357 9947 0810, faks: +357 2248 6714, e-naslov: klitossy@cytanet.com.cy).

11th ICEL Conference (11. konferenca ICEL)

The Identity of Experience: *Challenges for experiential learning* (Identiteta izkušnje: izzivi za izkustveno učenje)

Sydney, Avstralija, 8. do 12. december 2008

Informacije o mednarodni konferenci lahko dobite pri *Kate Collier* (tel.: 61 2 9514 3461, e-naslov: kate.collier@uts.edu.au) in *Elyssebeth Leigh* (tel.: 61 2 9514 3850, e-naslov: elysabeth.leigh@uts.edu.au). Vse potrebne informacije so objavljene tudi na spletni strani <http://www.education.uts.edu.au/icel/conference.html>.

NOVOSTI V KNJIŽNICI ACS

Bralcem Novičk sporočamo, da bo knjižnica ACS zaradi dopusta zaprta od 21. julija do 15. avgusta. Želimo vam prijetno počitnikovanje.

BREČKO, Daniela

Načrtovanje kariere kot dialog med organizacijo in posameznikom / Daniela Brečko. - 1. natis. - Ljubljana : Planet GV, 2006 (Dob : Grafika 2000). - 331 str. : ilustr., tabele ; 22 cm

BRENK, Erika

Pregled ponudbe izobraževanja in učenja odraslih v Sloveniji v šolskem letu 2007/2008 : poročilo in analiza / Erika Brenk. - Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2007. - 58 str. : graf. prikazi, preglednice ; 30 cm. Dostopno tudi na: http://arhiv.acs.si/porocila/Pregled_IO_2007-koncno_porocilo.pdf

CEPIN, Matej

Diskusijnska kavarna : izobraževalna metoda za krepitev civilne družbe / (Matej Cepin, Mojca Perat) ; (izdajatelj) Socialna akademija. - Ljubljana : Salve, 2007. - 36 str. : ilustr. ; 21 cm. - (Zbirka Družbena odgovornost)

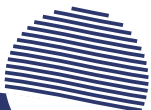
CHILISA, Bagele

Research methods for adult educators in Africa / Bagele Chilisa, Julia Preece. - Hamburg : UNESCO Institute for Education (UIE) ; Cape Town : Pearson Education, 2005. - xvii, 271 str. : ilustr. ; 24 cm. - (African perspectives on adult learning)

CONFINTEA V. Mid-term Review Conference (2003 ; Bangkok)

Adult education for indigenous peoples and minorities : a thematic review : report on the workshop held at the CONFINTEA V Mid-Term Review Conference, Bangkok, Thailand, September 2003 / compiled by Louis Enrique López and Ulrike Haneman. - Hamburg : UNESCO Institute for Lifelong Learning (UIL), 2007. - 35 str. ; 30 cm. Dostopno tudi na: <http://www.unesco.org/uil/en/UILPDF/publs/republs/IndigenousPeople.pdf>

Peter Monetti (knjiznica@acs.si), ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

* oblikovani izključno za odrasle

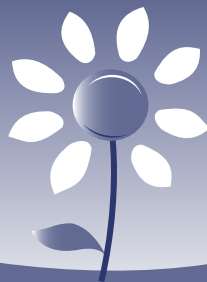
* na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

2008

13 LET
1996 - 2008

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA
19. – 25. 5. 2008

<http://tvu.acs.si>

<http://tvu.acs.si/koledar>

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI IZVAJALCI IN PROGRAMI 2008/2009

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji

- Na spletni strani: pregled.acs.si

<http://izobrazevanje.acs.si>

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2007/2008

- izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja
- aktualna izobraževanja ACS

na spletni strani **www.acs.si**

- * za tiste, ki se želite izobraževati
- * in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education